

The background of the cover is a reproduction of Guido Reni's painting 'Assumption of the Virgin Mary'. The Virgin Mary is depicted in the center, wearing a red gown and a blue mantle, with her arms outstretched. She is surrounded by cherubs and other figures in a heavenly, cloud-filled setting.

GŁOS

KATOLICKI
VOIX CATHOLIQUE

Nr27/2018(2732)RokLX12-19.8.2018

Uroczystość Wniebowzięcia NMP

**W Maryi widzimy
nasze ostateczne przeznaczenie**

(Benedykt XVI)

TYGODNIK POLSKI ZA GRANICĄ
HEBDOMADAIRE DE L'EMIGRATION POLONAISE

1,55 €

Guido Reni - Wniebowzięcie NMP (1580) - Muzeum Sztuki w Lyonie

Domy Polskiej Misji Katolickiej we Francji

zapraszają na wypoczynek

★ Niskie ceny ★ Zniżki dla dzieci ★ Dobra kuchnia polsko-francuska ★ Specjalne stawki dla grup
★ Domy prowadzone przez siostry zakonne ★ Wygodna lokalizacja ★ Kaplica w każdym domu

DINARD

www.mission-catholique-polonaise.net

tel. 02 99 46 71 71 e-mail: la.villa.vistule@gmail.com

WILLA „LA VISTULE”

Piękna plaża St. Enogat 2 kroki od domu. Wiele atrakcji Szmaragdowego Wybrzeża.

LOURDES

www.pmk Lourdes.blogspot.fr

tel.: 05 62 94 91 82 e-mail: pmk-lourdes@club-internet.fr

DOM BELLEVUE

Duchowe wzmocnienie w sanktuarium Matki Bożej. Wycieczki górskie w malownicze Pireneje.

LA FERTÉ s/Jouarre

www.pmkjouarre.blogspot.fr

tel. 01 60 22 03 76 e-mail: pmk.laferte@free.fr

LA FERTÉ S/JOUARRE

Dom z dużym parkiem położony nad Marną. Blisko Euro Disneyland i atrakcje Paryża.

KORSYKA

www.maison-saint-hyacinthe.com

tel. 04 95 33 28 29 e-mail: mshcorse@yahoo.fr

DOM ŚW. JACKA

Słoneczne wakacje nad Morzem Śródziemnym. Zwiedzanie Wyspy Piękności.

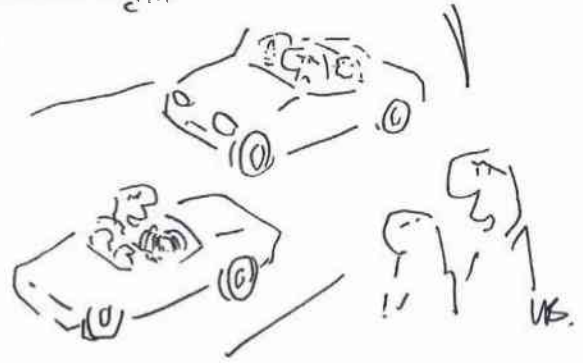
Telegram bezsenny

(fot. M.T. Frankowski)

Znowu nie śpię i nie śnię snów o potędze, tą najgorszą bezsennością – o 4 za pięć nad ranem, kiedy nie pomaga ani proszki, ani ciepłe mleko, ani liczeni barani, pędzeni owczym pędem na manowce historii. I widzę zaciskanymi z całej siły oczami w yobraźni wszystkie nieuchronne nieszczęścia tego świata, które niekiedy ybnie zgubić Ją miały, i zatępią bliższą i dalszą rzeczywistość, i nas – po: potu wziętych – razem z nią. Jak uciec od iych w gruncie rzeczy akademickich, – bo bez dobrych rozwikłań – ni jaków i dywaga ji bezsennych? Przewracam się z boku na bok i czekam na... cud. Na Cud nad Wisłą, wszak dochodzi świt 15 sierpnia – Wniebowzięcie NMP. I ziszczą się wreszcie sny nieziszczalne pokoleń moich rodaków – o ni: podległości, utraceni j z własnych a ni: przymuszonych twin – i cz: yżni. Ni: podległości niezashizom j, bo potni fin: y z rządką gti: potą i u: porem elit ti: fonicz własną wolność, tożsamość, narodową duszę i dumę. Uwieszieni z u: ykle – zdać się mogło – ni: jk pszymi w kr: ju synami i córkami, i ceybiytami klamek postronnych, obcych i u: ysoco interesownych. Cpęta: ni: , przedci jni, bezrozumni, j: ycl: y pełni? Zdać się, że ich szatańską dewizą, ra: ją stanu... „nic o nas, u nas – bez pomocni: j ingeren: ji przy: jaciół i ni: przy: jaciół Polski... po sąsiedzku”. Niestety... jestem y przy: ym ni: jbardzi: j skłóconą wewnętrznie na: ją świata – na: pożytek cudzy. A przecież, co rusz Cpatrzność nam nieba ukryła przez ręce Maryi, za wstawnictwem polskich Świętych, d: jąc cudowne zmartwych: wstania Polski. Niech przy: jdzie cud Cpamiętania i przy: jdzie sen potę: dze, zanim miało y być za Fóźno. Trzeba wsta: wać. P.O

— ŁATWO ROZPOZNAĆ! CI Z LEWEJ WŁASNIE JADĄ NA WAKACJE A CI Z PRAWYJ WŁASNIE WRACAJĄ...

rys. Leszek Biernacki

Z SATYRYCZNEJ TEKI L. B.

W NUMERZE MIĘDZY INNYMI:

- | Święta z sąsiedztwa – str. 5
- | Kościół niepodległości – str. 8
- | Czy warto stawiać na szali życie narodu? – str. 9
- | Licheń – str. 11
- | Święty na miarę naszych czasów? – str. 12

Kolejne rocznice

Bogdan Usowicz

Mamy kolejne rocznice związane ze 100-leciem ni: podległości. Nie chodzi już narwet o 11 listopada, kiedy to przypadnie kulmina: ja obchodów, ale warto sobie uświadomić, że 100 lat temu zarwiązywały się niemal wszystkie instytu: je ni: podległego państwa i rok 1918 jest dla wielu z nich początkiem działalności.

W sierpniu obchodzimy jednak dopiero 98. rocznicę bitwy warszawskiej. W tym przypadku można więc jeszcze pomyśleć o jej naprawdę godnym upamiętnieniu, może np. właśnie Łukiem Triumfalnym w stolicy?

W tym roku wielkich pomysłów trochę zabrakło. Próbował prezydent Andrzej Duda, ale się nie udało... Korzystając ze 100-lecia odzyskania niepodległości prezydent postanowił zająć się przygotowaniem godnej tej rocznicy nowej Konstytucji, która spełniałaby nowe wymagania współczesności. Warto tu przypomnieć, że obowiązująca dotąd ustawa zasadnicza była szyta w czasach rząd SLD i PSL i przykrojona do prezydentury Watęsy i rządzącej lewicy. Stąd absurd polegający z jednej strony na powszechnych wyborach prezydenta, którego rola jest jednak mocno ograniczona. Warto też wspomnieć, że pewne luki pozwalają na różne interpre-

fot. M. Biedrzycki KPRP

tacje różnych artykułów, co odbija się czkawką i obecnie. Pomysł zapytania Polaków np. o kształt ustroju wydawał się więc dobry. [ciąg dalszy na str. 6](#)

ZAPRENUMERUJ „GŁOS KATOLICKI”

W prenumeracie będziesz otrzymywał „Głos...” bezpośrednio do domu wcześniej i taniej!

Imię i nazwisko: _____ Rok (56,60 €) Pół roku (30,30 €) Miesiąc (5 €)

Adres: _____ Przyjaciele „Głosu...” (69,60 €) PDF/e-mail (49,90 €)

_____ Zaznacz tutaj jeśli jest to Twoja pierwsza prenumerata!

Telefon: _____

Czeki prosimy wystawiać na „Głos Katolicki – Voix Catholique”
263 bis, rue St-Honoré, 75001 Paris

Konto we Francji: CCP 12.727.081J Paris – Voix Catholique/Głos Katolicki
Prenumerata w Belgii: ks. B. Deineka – rue Jourdan 80, 1060 Bruxelles – CCP 000-1637856-11

KUPON PRENUMERATY

KUPON PRENUMERATY

LITURGIA SŁOWA

Uroczystość Wniebowzięcia NMP

PIERWSZE CZYTANIE

AP 11,19A;12,1.3-6A.10AB

Czytanie z Księgi Apokalipsy św. Jana Ap Świątynia Boga w niebie się otworzyła i Arka Jego Przymierza ukazała się w Jego świątyni. Potem ukazał się wielki znak na niebie: Niewiasta obleczone w słońce i księżyc pod jej stopami, a na jej głowie wieniec z gwiazd dwunastu. Ukazał się też inny znak na niebie: Oto wielki Smok ognisty, ma siedem głów i dziesięć rogów, a na głowach siedem diademów. Ogon jego zmiata trzecią część gwiazd z nieba i rzucił je na ziemię. Smok stanął przed mającą urodzić Niewiastą, ażeby skoro tylko porodzi, pożreć jej Dziecko. I porodziła Syna – mężczyznę, który będzie past wszystkie narody różną żelazną. Dziecko jej zostało porwane do Boga i do Jego tronu. Niewiasta zaś zbiegła na pustynię, gdzie ma miejsce przygotowane przez Boga. I usłyszałem donośny głos mówiący w niebie: „Teraz nastąpi zbawienie, potęga i królowanie Boga naszego i władza Jego Pomazańca”.

PSALM RESPONSORYJNY

Refren: Stoi Królowa po Twojej prawicy.

DRUGIE CZYTANIE

1 KOR 15,20-26

Czytanie z I Listu św. Pawła Ap do Korynťian Bracia: Chrystus zmartwychwstał, jako

pierwszy spośród tych, co pomarli. Ponieważ bowiem przez człowieka przyszła śmierć, przez człowieka też dokona się zmartwychwstanie. I jak w Adamie wszyscy umierają, tak też w Chrystusie wszyscy będą ożywieni, lecz każdy według własnej kolejności. Chrystus, jako pierwszy, potem ci, co należą do Chrystusa, w czasie Jego przyjścia. Wreszcie nastąpi koniec, gdy przekaże królowanie Bogu i Ojcu i gdy pokona wszelką Zwierzchność, Władzę i Moc. Trzeba, bowiem, ażeby królował, aż położy wszystkich nieprzyjaciół pod swoje stopy. Jako ostatni wróg, zostanie pokonana śmierć.

EWANGELIA

ŁK 1,39-56

Słowa Ewangelii wg św. Łukasza

W tym czasie Maryja wybrała się i poszła z pośpiechem w góry do pewnego miasta w pokoleniu Judy. Weszła do domu Zachariasza i pozdrowiła Elżbietę. Gdy Elżbieta usłyszała pozdrowienie Maryi, poruszyło się dzieciątko w jej tonie, a Duch Święty nappełnił Elżbietę. Wydała ona okrzyk i powiedziała: „Błogostawiona jesteś między niewiastami i błogostawiony jest owoc Twojego łona. A skądże mi to, że Matka mego Pana przychodzi do mnie? Oto, skoro głos Twego pozdrowienia zabrzmiał w moich uszach, poruszyło się z radości dzieciątko w moim łonie. Błogostawiona

F. Granacci - Assumption

jestes, któraś uwierzyła, że spełnią się słowa powiedziane Ci od Pana”. Wtedy Maryja rzekła: Wielbi dusza moja Pana, i raduje się duch mój w Bogu, Zbawcy moim. Bo wejrzał na uniżenie swojej Służebnicy. Oto, bowiem odtąd błogostawić mnie będą wszystkie pokolenia. Gdyż wielkie rzeczy uczynił mi Wszechmocny. Święte jest imię Jego. A Jego miłosierdzie na pokolenia i pokolenia, Nad tymi, którzy się Go boją. Okazał moc swego ramienia, rozproszył pyszniących się zamysłami serc swoich. Strącił władców z tronu, a wywyższył pokornych. Głodnych nasycił dobrami, a bogatych z niczym odprawił. Ujął się za swoim sługą, Izraelem, pomny na swe miłosierdzie. Jak obiecał naszym ojcom Abrahamowi i jego potomstwu na wieki. □

LITURGIA SŁOWA

XX Niedziela zwykła Rok B

PIERWSZE CZYTANIE

PRZ 9,1-6

Czytanie z Księgi Przysłów

Mądrość zbudowała sobie dom i wyciosała siedem kolumn, nabiła zwierząt, namieszała wina i stół zastawiła. Służące wystąpiła, aby wołały z wyżynnych miejsc miasta: „Prostaczek niech do mnie tu przyjdzie”. Do tego, komu brak mądrości, mówiła: „Chodźcie, nasycicie się moim chlebem, pijcie wino, które zmieszałam. Odrzućcie głupotę i żyjcie, chodźcie drogą rozważy”.

PSALM RESPONSORYJNY

Refren: Wszyscy, zobaczą, jak nasz Pan jest dobry.

DRUGIE CZYTANIE

EF 5,15-20

Czytanie z Listu św. Pawła Apostoła do Efezjan

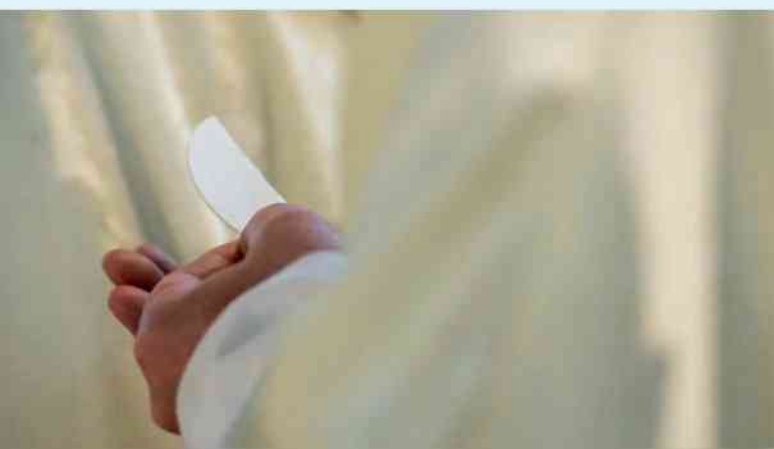
Baczenie pilnie, bracia, jak postępujecie: niejako niemądrzy, ale jako mądrzy. Wyzyskujcie chwilę sposobną, bo dni są złe. Nie bądźcie, przeto nierozsądni, lecz usiłujcie zrozumieć, co jest wola Pana. A nie upijajcie się winem, bo to jest przyczyną rozwiązłości, ale napętniajcie się Duchem, przemawiając do siebie wzajemnie w psalmach i hymnach, i pieśniach pełnych ducha, śpiewając i wystawiając Pana w waszych sercach. Dziękujcie zawsze za wszystko Bogu Ojcu w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa.

EWANGELIA

J 6,51-58

Słowa Ewangelii wg św. Jana

Jezus powiedział do tłumów: „Ja jestem chlebem żywym, który zstąpił z nieba. Jeśli kto spożywa ten chleb, będzie żył na wieki. Chlebem, który Ja dam, jest moje ciało za życia świata”. Sprzeczekli się, więc między sobą Żydzi mówiąc: „Jak On może nam dać swoje ciało na pożywienie?” Rzekł do nich Jezus: „Zaprawdę, zaprawdę powiadam wam: Jeżeli nie będziecie spożywać ciała Syna Człowieczego i nie będziecie pili krwi Jego, nie będziecie mieli życia w sobie. Kto spożywa moje ciało i pije moją krew, ma życie wieczne, a Ja go wskreszę w dniu ostatecznym. Ciało moje jest prawdziwym pokarmem, a krew moja jest prawdziwym napojem. Kto spożywa moje ciało i krew moją pije, trwa we Mnie, a Ja w nim. Jak Mnie powstał żyjący Ojciec, a Ja żyję przez Ojca, tak i ten, kto Mnie spożywa, będzie żył przeze Mnie. To jest chleb, który z nieba zstąpił – nie jest on taki jak ten, który jedli wasi przodkowie, a poumierali. Kto spożywa ten chleb, będzie żył na wieki”. □

Święta z sąsiedztwa

Wszystkim mamom chcę powiedzieć, że liczy się najbardziej dar, jakim jest dziecko, a nie czas, jaki się z dzieckiem przeżyje – marzyła Chiara Corbella Petrillo. 28-letnia Włoszka poświęciła swe życie, by ratować synka. Wkrótce może zostać błogosławioną...

Ostatnie miesiące jej życia pokazały mi, że moja żona jest naprawdę święta. Jednak zobaczenie w kościelnym edykcje otwierającym proces beatyfikacyjny stwierdzenia „sługa Boża Chiara” przyprowadziło mnie o głębię skórę – mówi wzruszony Enrico Petrillo. Podkreśla, że po tym, jak się umiera, można poznać, jak ktoś żył. – Chiara odchodziła z uśmiechem, szczęśliwa, spełniona. Nie ważne jest, ile lat ktoś przeżył, liczą się pełnia przeżytego czasu i ofiarowana w nim miłość – mówi Enrico 6 lat po śmierci swej żony. Przez ten czas próbowano zrobić z niej niewolnicę zasad moralnych. – Moja żona taka nie była – podkreśla zdecydowanie. – Ona żyła pięknie, ponieważ spotkała Jezusa, i to spotkanie przemieniło jej życie. Charyzma Chiary tkwi w jej zwyczajności i w tym, że potrafiła robić miejsce łasce Boga – dodaje Enrico. Wyznaje, że z całego świata otrzymuje świadectwa mówiące o działaniu Chiary. Jej grób na rzymskim cmentarzu Verano, gdzie spoczywa z dwójkiem dzieci, stał się celem nieustannych pielgrzymek i ciągle leżą na nim bileciki z prośbą o modlitwę. Setki dzieci przyszły na świat, ponieważ ich matki odmówiły aborcji i przyjęły często chore i niepełnosprawne maluchy. Dokonuje się wiele nawróceń. Ludzie po latach wracają do konfesjonatu i zaczynają na nowo swą drogę z Bogiem. Przed śmiercią Chiara pisała w liście do synka: „Z tego niewiele co zrozumiałam (...), mogę ci jedynie powiedzieć, że miłość stanowi centrum naszego życia, ponieważ rodzimy się z aktu miłości, żyjemy, by kochać i być kochanymi, i umieramy, by poznać prawdziwą miłość Boga”.

Uśmiech Enrica

Chiara Corbella urodziła się w Rzymie w 1984 r. Miała o 2 lata starszą siostrę Elisę. Jak wspomina, w jej rodzinnym domu oddychała się wiarą. Mama Maria Anselma związana była z Odnową w Duchu Świętym i Chiara już jako 5-latką zaczęła z nią chodzić na spotkania modlitewne. W zapiskach wspomina, że właśnie tam nauczyła się zwracać do Jezusa jak do przyjaciela i dzielić się z Nim wszystkim, co było dla niej ważne w życiu. W 2002 r. wraz z przyjaciółkami pojechała do Medjugorie. Tam spotkała Enrico, 23-letniego wiecznie uśmiechniętego rzymianina.

18-letnia Chiara, która nigdy wcześniej nie miała chłopaka, zapisze w dzienniku, że poczuła wówczas, iż spotkała swego przyszłego męża. Po powrocie do Rzymu zaczęli się spotykać. W tym czasie stawiała sobie tysiące pytań o przyszłość, a Bóg wystawił jej wiarę na ciężką próbę. Za radą kierownika duchowego o. Vito D'Amato pojechała na rekolekcje do Asyżu. „Zrozumiałam, że przyszłości małżeństwa nie buduje się na realizowaniu własnych pragnień i formowaniu drugiej osoby według własnych oczekiwań. Bóg nigdy niczego nie zabiera, a jeżeli tak robi, to tylko po to, by ofiarować ci dużo więcej” – zanotuje w dzienniku. Po 6 latach znajomości pobrali się w Asyżu. Gdy wrócili z podróży poślubnej, okazało się, że oczekują upragnionego dziecka.

Pół godziny życia

– Nikt z nas nie myślał, że wkrótce będziemy musieli zmierzyć się z tragedią – wspomina Enrico. Już wczesne USG wykazało, że dziecko urodzi się z ciężkim upośledzeniem niepozwalającym mu na dalsze życie. – Najpierw przekazano nam diagnozę – bezmózgowie, a potem jako jedyne wyjście z sytuacji zaproponowano aborcję, mówiąc, że dziecko nie przeżyje nawet doby – wspomina Chiara. Zdecydowanie odmówili. Córeczkę nazwali Maria Grazia Letizia. „Będziemy jej towarzyszyć tak długo, jak tylko będziemy w stanie” – pisała Chiara w dzienniku. Tuż przed swą śmiercią wspominała, że gdyby wówczas uległa i zdecydowała się na aborcję, byłby to najczarniejszy dzień w jej życiu, który chciałaby wymazać z pamięci. A tak był to

jeden z najpiękniejszych dni. Poród przebiegł bez komplikacji. Pełni miłości rodzice ubrali córeczkę w różowe ubranko i tulili w ramionach. Ojciec Vito ochrzcił matkę. Po 30 minutach odeszła kochana. – Nie ma ważniejszej rzeczy, niż pozwolić człowiekowi urodzić się, tak by mógł być kochany – mówili zgodnie małżonkowie.

Po kilku miesiącach Chiara znów była w ciąży. Pierwsze badania wykazały, że dziecko urodzi się bez nóg. Nie załamali się. – Zaczęłam planować udogodnienia w domu, tak by synek mógł się spokojnie rozwijać. Jego niepełnosprawność nas nie przerażała, cieszyliśmy się życiem, które zostało nam dane – wspomina Enrico. Niestety, kolejne badania wykazały, że chłopczyk nie ma nerek, ma niedorozwinięte płuca i pęcherz, a i pozostałe narządy wewnętrzne nie dają mu szans na przeżycie. Odmówili aborcji. Pięknie ubrany mały Davide Giovanni cicho kwilił w ramionach mamy, gdy o. Vito udzielał mu chrztu. Po 38 minutach otoczony miłością odszedł.

Chiara powtarzała, że nawet największe nieszcześcia dzieją się po coś. „W małżeństwie Bóg zechciał dać nam dwoje wspólnych dzieci – pisała w swym dzienniku. – Ale poprosiłam, byśmy towarzyszyli im tylko do narodzin, pozwolił nam je utulić w ramionach, ochrzcił i oddał z powrotem w ramiona Ojca ze spokojem, miłością i niepojętą radością”. – Przez wiele lat byłem kierownikiem duchowym najpierw Chiary, a potem obojga. Bóg oczyszczał ich wiarę, uczył ich miłości i odkrywał przed nimi prawdziwy sens życia. Mimo cierpienia widać było, że są szczęśliwi. To jest tajemnica chrześcijaństwa – mówi o. Vito.

Można pięknie umierać

Małżonkowie nie zrezygnowali z marzeń o dziecku. Przeszli szereg badań, m.in. genetycznych, które wykazały, że choroby dzieci nie były ze sobą powiązane. Chiara trzeci raz zaszła w ciążę. Synek rozwijał się prawidłowo. Tym razem to Chiara miała się zmierzyć z chorobą. Już na początku ciąży zauważyła zmianę na języku. Dalsze badania przyniosły dramatyczną diagnozę: złośliwy rak języka. Chiarze wycięto kawałek języka, na dalsze leczenie nie zgodziła się jednak, ponieważ zagrażało życiu i zdrowiu jej synka. Lekarze najpierw namawiali ją do aborcji, by ratowała swe życie, a gdy okazała się nieprzejeđnana, przynajmniej do przyspieszenia porodu. Ona jednak walczyła o każdy kolejny dzień synka. „Dziś przybyło mu kolejne kilka gramów” – pisała w dzienniku, dodając, że matka może dać dziecku przede wszystkim życie.

ciąg dalszy na str. 9

Kolejne rocznice

ciąg dalszy ze str. 3

Szybko okazało się jednak, że termin „konstytucja” dla opozycji jest jedynie antyPiS-owskim młotkiem i właściwie pustym hasłem. Z kolei sam PiS też niezbyt chętnie odniósł się do idei referendum w tej sprawie, uważając, że psuje mu to np. wyborczy kalendarz. W związku z tym niemal żaden polityk w Polsce nawet nie próbował podjąć dyskusji o merytorycznej stronie zmian konstytucji i pytaniach Prezydenta, ale używano ich wyłącznie do bieżącej walki politycznej. Smutne.

Osobiście mam do inicjatywy Prezydenta stosunek dość ambiwalentny. Od pisania takiego aktu prawnego, najlepiej jak najkrótszego, który będzie zawierał tylko to co nas naprawdę łączy, są jednak prawnicy. Zbyt szerokie i szczegółowe konsultacje mogą tu raczej obraz i rzeczywiste oczekiwania społeczne zaciemnić. Prezydent zaproponował aż 10 pytań referendalnych. Kilka jest istotnych i dotyczy np. ustroju państwa (system prezydencki lub gabinetowy), ale są też pytania wieloznaczne. Dla przykładu weźmy propozycję pytania nr 6: „Czy jest Pan/Pani za konstytucyjnym unormowaniem członkostwa Polski w Unii Europejskiej i NATO z poszanowaniem zasad suwerenności państwa oraz nadrzędności Konstytucji RP jako nadrzędnego aktu prawnego?”.

Jeśli odpowiedziałbym „nie” może to tymczasem znaczyć, że: a) jestem takim euroentuzjastą, że chcę nadrzędności Brukseli i nie podzielał potrzeby szanowania zasad suwerenności (opinię taką wygłosiła już nawet jedna z postanek PO); b) nie żyję sobie, by konstytucja w ogóle zajmowała się takimi rzeczami; i wpisywała do Konstytucji jakakolwiek „przyjaźń” i sojusze, bowiem przerabialiśmy to już w czasach słusznie minionych; c) jestem przeciwnikiem UE, ale popieram np. NATO; d) jestem przeciwnikiem NATO, ale popieram z kolei zapisanie w ustawie zasadniczej roli UE; e) jestem przeciwnikiem obydwu tych organizacji, itd. Oczywiście pytania można było poprawić, ale po pierwsze w taki sposób konstytucji i tak nie napiszemy, a po drugie, możliwość kłapy referendum zgo-

szonego dość nieszczęśliwie na 10 i 11 listopada, byłaby sygnałem, że cała para poszła w gwizdek... Ostatecznie PiS w Senacie sam pomysłu zaakceptował, ale termin referendum odrzucił.

Na marginesie dyskusji konstytucyjnej, w właściwie jej braku, można zauważyć, że pourazowy stres opozycji po przegraniu wyborów spowodował, że znikają już ostatnie pola współpracy dla kraju. Podział na Hutu i Tutsi wydaje się niemal tak głęboki jak w Rwandzie. Wszystko wskazuje też, że nakręcanie się opozycji może też prowadzić do jej coraz większego „odlotu” (emerytowana sędzia Gersdorf, która proklamuje się prezesem sądu na... uchodźstwie), ale też do dalszej brutalizacji życia politycznego (prowokowanie, a nawet atakowanie policjantów, czy wzywanie funkcjonariuszy do nieposłuszeństwa wobec legalnej władzy). Stałość protestów i brak prawdziwego społecznego poparcia rodzi frustrację, a ta popycha do radykalizacji działań. To może być na dłuższą metę groźne...

„Rwandzkie” podziały uwidoczniły się też w czasie obchodów rocznicy 550-lecia polskiego parlamentaryzmu na specjalnej sesji na dziedzińcu Zamku Królewskiego w Warszawie. Uczestnicy uroczystości wysłuchali orędzia prezydenta Andrzeja Dudy, który mówił, że „spór polityczny jest czymś naturalnym i nieuniknionym – stanowi istotę parlamentaryzmu; musi się jednak toczyć w granicach, które zakreśla poczucie odpowiedzialności za Rzeczpospolitą, która nakazuje powszechne respektowanie wyniku wyborów” i jakoś trudno się z nim nie zgodzić. Tymczasem kontekst rocznicy pokazał wszystkie pęknięcia naszego państwa, a spór polityczny wyszedł poza wszelkie niemal już granice. Politycy Nowoczesnej i PSL opuścili posiedzenie Zgromadzenia Narodowego tuż po jego rozpoczęciu, a posłowie i senatorowie PO całkowicie zbojkotowali obchody, robiąc swoje „alternatywne” spotkanie. Jak by tego było mało, występujący na tym forum b. prezydent Bronisław Komorowski, który ma wykształcenie historyczne, zaczął wzywać opozycję (przy okazji rocznicy parlamentaryzmu!) do... zawiązywania konfederacji. Co prawda konfederatów z Baru uznaje się za

Z KRAJU

- Marszałek Senatu Karczewski odbył wizytę na Białorusi, gdzie spotkał się m.in. z przedstawicielami mniejszości polskiej i brał udział w obchodach 30-lecia nieuznawanego przez władze w Mińsku Związku Polaków na Białorusi. Senacka delegacja spotkała się też z władzami lokalnymi obwodu grodzieńskiego i Grodna.
- Doradca prezydenta USA ds. bezpieczeństwa narodowego Bolton potwierdził, że planowane jest spotkanie w Białym Domu prezydentów Trumpa i Dudy. Do wizyty w Białym Domu ma dojść we wrześniu br.
- Senat nie wyraził zgody na zarządzenie przez prezydenta Dudę konsultacyjnego referendum ogólnokrajowego ws. zmian w konstytucji. Za wyrażeniem zgody opowiedziało się 10 senatorów, przeciw było 30, od głosu wstrzymało się 52. Marszałek Karczewski tłumaczył decyzję senatorów PiS złym terminem i wysokimi kosztami.
- Senat przjął bez poprawek nowelizację Kodeksu wyborczego dot. ordynacji do PE. Wg noweli każdy okręg, a jest ich 13, ma mieć przypisaną konkretną liczbę – co najmniej 3 – postów wybieranych do europarlamentu. System premiuje duże partie.
- Rozpoczęła prace komisja śledcza ds. zbadania nieprawidłowości w VAT. Sejm powołał w do niej postów PiS: M. Horatę (przew.), K. Smolińskiego, M. Janowską, W. Murdzka i A. Matusiewiczą oraz Zb. Konwińskiego (PO), M. Pampucha (Nowoczesna), M. Jakubiaka (Kukiz'15) i G. Tokarską (klub PSL-UEd).
- Prezydent Duda podpisał nowelizację ustaw

m.in. o ustroju sądów, Sądzie Najwyższym, Krajowej Radzie Sądownictwa i prokuraturze.

- Przed Pałacem Prezydenckim w Warszawie oraz przed sądami m.in. w Bydgoszczy, Toruniu, Kielcach i Wrocławiu protestowali przeciwnicy zmian w sądownictwie. Protesty skupiały od 100 do 1000 uczestników, którzy jednak zachowywali się bardzo agresywnie i atakowali m.in. policję. Zamiast „wakacji pod gruszą” – „wakacje pod sądami”?
- MSWiA złożyło zawiadomienie do Prokuratury Okręgowej w związku z wpisem posta PO Szczerby. Resort uważa, że Szczerba mógł popełnić przestępstwo, publikując na Twitterze dane osobowe i zdjęcie policjanta, który zabezpieczał protesty pod Sejmem.
- „Będę i prezesem na uchodźstwie” – stwierdziła na konferencji prasowej w niemieckim Karlsruhe emerytowana I sędzia SN Gersdorf. Do przekraczania granic śmieszności można się przyzwyczaić, do lamentowania i składania skarg za granicą trochę trudniej...
- Sejmowa komisja opowiedziała się jednogłośnie za propozycją stanowiska Sejmu dla TK, która mówi o niekonstytucyjności przepisu dotyczącego immunitetu obcych państw, na podstawie którego polski sąd bezwarunkowo musi odrzucić pozew w sprawach dotyczących zbrodni wojennych. W październiku zeszłego roku grupa 100 postów PiS zwróciła się do TK o zbadanie zgodności z konstytucją przepisów z których wywodzi się zasadę immunitetu sądowego obcych państw w sprawach o odszkodowania z tytułu m.in. zbrodni

wojennych. TK ma wkrótce rozstrzygnąć tą sprawę, co otworzy drzwi m.in. do ubiegania się o odszkodowania za straty wojenne.

- Poseł Mularczyk zapowiedział, że na początku przyszłego roku będzie opublikowany raport o polskich stratach wojennych.
- W związku z 74. rocznicą powstania warszawskiego, prezydent Duda odznaczył 24 osoby, w tym uczestników tamtych wydarzeń. Ordery i odznaczenia państwowe wręczone zostały podczas uroczystości w Muzeum Powstania Warszawskiego. M.in. poeta Krzysztof Kamil Baczyński odznaczony został pośmiertnie Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.
- Na lewicy się kłóć. Były poseł Ruchu Paliкота Rozenek został kandydatem SLD na prezydenta Warszawy i zastąpił zgłoszonego Celńskiego po serii jego wulgarnych wpisów internetowych, w których beształ innego kandydata lewicy – Śpiewaka.
- Do wiatru wystawiono też zgłoszonego przez PO kandydata na prezydenta Wrocławia, którym miał zostać b. minister i b. polityk PiS K. M. Ujazdowski. „Ujazdowski nie był w stanie zbudować koalicji wokół swojej osoby” – wyjaśnił przewodniczący PO Schetyna. „Konserwatystę” Ujazdowskiego poświęcono dla dobra współpracy PO z Nowoczesną, która nie zgadzała się na tą kandydaturę.
- Wojskowe Biuro Historyczne ustaliło, że bezprawne niszczenie dokumentów w archiwach wojskowych, obejmujące akta WSW, odbywało się jeszcze w 2013 r. □

Kopanie nie tylko piłki...

Od kiedy na Mundialu Polska przegrała z Senegalem na naszych ulicach szalał rasizm, a w mediach „polecznościowych” pojawiły się tysiące publikacji z „pitetami rasistowskimi, m.in. o kolorze skóry i wycięski jakiej Francji. Tak przynajmniej twierdzi francuski tygodnik „Le Point” powołując się zresztą na AFP.

W ciągu tygodnika, pozarządowe organizacje antyrasistowskie składają zawiadomienia o przestępstwie, ale przecież wiadomo, że mamy zamach na sądy, więc o sprawiedliwość trudno. W dodatku zachodzić ma „koincydencja” pomiędzy ową falą rasizmu a „dojściem do władzy w 2015 r. nacjonalistycznych konserwatystów z PiS”, jak twierdzi źródło AFP, czyli Konrad Dulkowski z Ośrodka Monitorowania Zachowań Rasistowskich i Ksenofobicznych. Dulkowski twierdzi także, że znaleźli „rasistowską mowę nienawiści pod każdą wiadomością o wygranej Francji”.

Wtedy w Polsce trwa w najlepsze ksenofobia i rasizm, w samej Francji postanowiono przekać sukces piłkarzy w cały program pedagogiki wielokulturowości. Co prawda niektórzy wyszli zbyt mocno przed szereg, ale to właśnie lewa strona zajęła się mieszaniem ideologii do futbolu.

I tak najpierw pojawił się kuriozalny komentarz paryskiego oddziału stowarzyszenia LICRA (Międzynarodowa Liga do Walki z Rasizmem i Antysemityzmem), lewicowego stowarzyszenia, którego początki inspirowane działalnością sowieckiej agentury sięgają roku 1926. LICRA zaatakowała zespół Chorwacji za to, że jest zbyt... monokulturowy, biały, „bezbarwny”, „dramatycznie jednolity” i „pozbawiony smaku”.

W komunikacie przed finałem zauważono konotacje „kolonialne” i przeciwstawiono Chorwatom „wielokulturową, wieloetniczną i wielobarwną” reprezentację Francji, która kultywuje wartości republikańskie. W tekście podkreślono wprost, że mecz ma nie tylko wymiar sportowy, ale i... socjologiczny. To czego nie ośmielał się powiedzieć wprost nikt po prawej stronie, na lewicy wyartykułowano dość jasno, jakoś nie obawiając się

oskarżeń np. o jakąś ksenofobię. Centrala stowarzyszenia odcięta się po fali krytyki od komunikatu swojego oddziału paryskiego, ale wykorzystywaniem sportu do propagandy wielokulturowości zajęli się zarówno politycy lewicy, jak i duża część mediów.

Upatrując w sukcesie francuskich futbolistów możliwość integracji coraz bardziej przereaganego etnicznie społeczeństwa, wykorzystywano zdobycie tytułu mistrzowskiego do promocji wielokulturowości.

ciąg dalszy na str. 14

patriotów, ale już Targowica, która też miała usta pełne frazesów o legitymizmie prawnym, zapisała się w dziejach dość fatalnie. Opozycja wydaje się tracić poczucie rzeczywistości, a PiS chociaż

może się tylko cieszyć z coraz bardziej „odlatującego” przeciwnika, w trosce o państwo też powodów do radości mieć nie powinien. □

Bogdan Usowicz

ZE ŚWIATA

Opr. B.D.

- Szef KE Juncker i prezydent Trump ogłosili w Waszyngtonie porozumienie UE i USA ws. handlu. Głównym zyskiem dla strony unijnej ma być ponowne przeanalizowanie przez USA ceł na stal i aluminium oraz powstrzymanie się Waszyngtonu przed nałożeniem tariff na samochody produkowane w Europie na czas negocjacji. USA skorzystają z unijnej zgody na „natychmiastowe” zwiększenie importu amerykańskiej soi i gazu skroplonego (LNG) oraz obniżenie tariff w sektorze przemysłowym.

- Wg amerykańskich sondaży aprobatą dla prezydenta Trumpa w 6 kwartale jego rządów osiągnęła najwyższy poziom od objęcia przez niego stanowiska... Lewacy zgrzytają zębami, radykalizują się i uszkodzili kilofem... gwiazdę Trumpa w Alei Sław.

- Podróż prezydenta Francji Macrona do Madrytu i Lizbony stała się dla niego okazją do przedstawienia wizji Europy tzw. „koncentrycznych kręgów”, w której całkowicie zmarginalizowane byłyby kraje oskarżane o „populizm”, w tym Polska. W projekcie występują 3 kręgi, z których najszerzy, oparty na wspólnych „wartościach, zasadach demokratycznych i swobodach gospodarczych”, obejmowałyby dodatkowo Rosję, jak i Turcję. Drugi krąg polegałby na „silnym jednolitym rynku” i mógłby się zajmować „sprawami wojska, handlu i cyfryzacji”. Trzeci, najwęższy krąg, w którym znajdzie się Francja, będzie jakby „sercem reaktora” „narodów bardziej zintegrowanych, doprowadzającym do końca logikę strefy euro”. Problemy w polityce wewnętrznej i aferę Benelli ma przykryć aktywność europej-

ska? Swoją drogą ciekawe, czy francuski prezydent inspirację zaczerpnął z kręgów piekła Dantego?

- KE uważa, że jej projekt powiązania w przyszłym budżecie UE funduszy unijnych z praworządnością jest dobry. Była to odpowiedź na opinię Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, który uznał, że brak w projekcie jasnych kryteriów i zabezpieczeń dla beneficjentów programów UE. W traktacie unijnym, czyli w końcu pewnej „konstytucji” UE żadnych takich pomysłów nie było. Może by wyeksportować do Brukseli naszych „zawodowych” obrońców „konstytucji”?

- Od 22 do 26 sierpnia w Dublinie odbędą się IX Światowe Spotkanie Rodzin. Do Irlandii przybywa z tej okazji wielu pielgrzymów z całego świata na czele z papieżem Franciszkiem. Są jednak i sygnały niepokojące. W oficjalnej broszurze prezentującej program Światowego Spotkania Rodzin wydanej pod nadzorem prymasa Irlandii w rozdziale zatytułowanym: „Chrześcijańska wizja rodziny” zamieszczono zdjęcie dwóch przytulających się do siebie... lesbijek. Broszura, co więcej, przyjmuje punkt widzenia lobby LGBT, nazywając członków takich „innych związków” mianem „małżonków”.

- „Każde europejskie państwo ma prawo do obrony kultury chrześcijańskiej i tradycyjnego modelu rodziny. Ma też prawo przeciwstawić się imigracji” – oświadczył węgierski premier Orbán podczas wizyty w Siedmiogrodzie.

- 600 nielegalnych imigrantów z Afryki zdołało sforsować podwójne, ponad 6-metrowe ogrodzenie, zwieńczone drutem kolczastym na granicy między

Marokiem a hiszpańską enklawą w północnej Afryce i przedostać się do Ceuty. Z kolei 1200 migrantów przybyło morzem do Andaluzji tylko w ciągu jednej doby. Pewnie zostaną, bo nowe socjalistyczne władze tego kraju uczyniły z Hiszpanii nową przystań dla emigrantów.

- Decyzja polskiego MSZ o nieudzieleniu azylu Norweżce Silje Garmo i jej półtorarocznej córce wywołała oburzenie w polskiej opinii publicznej. Kobieta uciekła do Polski w maju 2017 r. przed Barnevernetem, czyli norweskim urzędem ds. dzieci, który odebrał jej już starszą córkę, a teraz próbuje zrobić to samo z młodszą.

- Strajki w irlandzkich liniach lotniczych Ryanair spowodowały odwołanie połączeń, m.in. z Polską. Pracownicy żądają, by w Europie ich umowy opierały się o prawo lokalne, a nie irlandzkie.

- Pożary w Szwecji i w Grecji. W Szwecji w związku z prośbą tamtejszych władz, za pośrednictwem Europejskiego Mechanizmu Ochrony Ludności, w akcji gaśniczej brali udział m.in. strażacy z Polski, głównie ratownicy z województwa zachodniopomorskiego i wielkopolskiego. Dodatkowo wspierali ich strażacy z Mazowsza i Komendy Głównej PSP. W Grecji na terenach wschodniej Attiki w wyniku pożaru zginęło ok. 100 osób, w tym dwójka turystów z Polski.

- Borykająca się od lat z brakami kadrowymi Bundeswehra rozważa pomysł naboru obywateli z innych krajów UE. A może tak ze względów historycznych, zamiast najemników, niech tożą na armie sąsiednich krajów, które zobowiązują się ich bronić? □

Kościół niepodległości

Trudno w yobrazić sobie odzyskanie niepodległości Polski w 1918 r. bez olbrzymiej pracy Kościoła katolickiego.

W roku świętowania 100. rocznicy odzyskania niepodległości przypominamy wielu wybitnych Polaków, zasłużonych dla powstania II Rzeczypospolitej, podkreślamy rolę działań wojskowych i dyplomatycznych, wysiłek społeczeństwa czy korzystną sytuację międzynarodową w czasie I wojny. Niejako w tle pojawiają się wzmianki o roli Kościoła w tym procesie. Tymczasem teza, że bez Kościoła katolickiego odzyskanie wolności w 1918 r. byłoby niemożliwe, ma uzasadnienie.

Ostoja polskości

Aby zrozumieć znaczenie Kościoła katolickiego dla odzyskania państwowości, trzeba cofnąć się do okresu zaborów. Od zarania naszych dziejów polskość była integralnie związana z Kościołem i katolicką wiarą. Prześladowania po upadku I Rzeczypospolitej tę więź zacieśniły, nastąpiło utożsamienie obu wartości, czego wyrazem jest wyrażenie „Polak – katolik”. Na proces ten olbrzymi wpływ miał fakt, że nasi zaborcy byli innego wyznania, a walka o zachowanie polskości wyrażała się m.in. w oporze przeciwko rosyjskiemu prawostawiu i pruskiemu protestantyzmowi. Nie przypadkiem Bismarckowski kulturkampf skierowany był na walkę z Kościołem katolickim jako ostoją polskości. Cesarz Fryderyk II promował protestantyzm jako formę walki z katolikami – Polakami. W zaborze austriackim wprowadzono system józefinizmu, który polegał na tworzeniu Kościoła państwowego i podporządkowaniu życia religijnego państwu. Najgorzej było w zaborze rosyjskim, gdzie odbywały się kasaty kościelnych majątków, a po powstaniu styczniowym likwidowano klasztory.

Wobec zniszczenia przez zaborców wszystkich polskich instytucji państwowych Kościół był jedynym ogólnopolskim podmiotem, działającym we wszystkich zaborach, do tego istniała w nim przestrzeń wolności. To właśnie parafie stały się miejscami, w których utrzymywano polską tożsamość narodową. Księża głosili patriotyczne kazania, w przyparafialnych szkołach uczono polskiej literatury czy historii. Zaszczepianie miłości do Boga szło w parze z zaszczepianiem miłości do Polski.

Walka zbrojna

Duchowni angażowali się też w zryw wolnościowy. Biskupi w większości poparli powstanie listopadowe, w kościołach odprawiano specjalne nabożeństwa dziękczynne za odzyskanie wolności, z ambon odczytywano odezwy i rozporządzenia powstańczych władz. Hierarchowie przekazywali na uzbrojenie powstańców pokaźne kwoty, nie protestowali, gdy kościelne dzwony były przetapiane na armaty. Księża zaciągali się do wojska jako zwykli żołnierze, byli też kapelanami. W szeregach powstańców walczyli zakonnicy, np. pijar ks. Kazimierz Budziszewski wraz z dziewięcioma współbraćmi w Pułku Strzelców Pieszych „Dzieci Warszawy”. Księża diecezjalni rekrutowali się z terenów objętych walkami, ale przybywali też z innych zaborów, np. z Wielkopolski.

Wśród uczestników powstania styczniowego z 1863 r. byli nawet przyszli święci – Adam Chmielowski, późniejszy św. brat Albert, czy jeden z przywódców powstania na Litwie Józef Kalinowski, potem św. brat Rafał. Dowódcą ostatniego oddziału powstańczego na Podlasiu był ks. Stanisław Brzózka. Parafie czynnie wspierały powstańców, stając się punktami spotkań partyzantów, zaopatrzenia w żywność czy miejscami schronienia dla rannych. Duchowni, tak jak całe społeczeństwo, byli poddawani represjom po zrywach niepodległościowych. Pod koniec XIX wieku na zesłaniu w Rosji przebywało ok. 270 księży. Kary dotknęły też biskupów. Na wygnanie zostali skazani arcybiskup warszawski św. Zygmunt Feliński i biskup wileński Adam Krasieński. Drogę walki o niepodległość ojczyzny przez agitację patriotyczną i wolnościową wśród chłopów obrabiał ks. Piotr Ściegienny. Po nieudanej próbie wzniecenia powstania ludowego w 1844 r. przeciwko caratowi został skazany na karę śmierci, którą zamieniono na zesłanie na Sybir.

J. Kossak – Cud nad Wisłą

Praca u podstaw

Jednym z elementów walki z polskością była świadoma polityka zaborców, polegająca na niszczeniu moralności i – szerzej – wartości, na których opiera się życie publiczne. Przeciwko takim praktykom zdecydowanie występowali duchowni, np. zakładając nowe zgromadzenia zakonne, których zadaniem była m.in. walka z rozkładem społecznym. Działali także kaptani społecznicy. Absolutnym fenomenem na tym polu był kapucyn bł. o. Honorat Koźmiński. Założył on ponad 20 żeńskich i męskich zgromadzeń zakonnych, które działały w ukryciu, tzw. bezhabitowych. Ich celem było religijne odrodzenie społeczeństwa, co oznaczało przeciwstawienie się niszczącej polityce caratu. Dlatego nowe zgromadzenia opiekowały się sierotami i zaniedbanymi dziećmi, ubogimi, chorymi, kształciły młodzież, w tym żeńską, apostołowały wśród chłopów, a także w fabrykach, gdzie siostry zakonne podejmowały pracę, a nawet pomagały w powrocie do normalnego życia prostytutkom.

Przykładem działalności na rzecz ocalenia zdrowia moralnego Polaków była walka z alkoholizmem, bowiem rozpijanie społeczeństwa było celową polityką zaborców. Zakony więc, jak kapucyni w Zakroczymiu, angażowały się w apostołstwo trzeźwości. Do wstrzeмиęliwości wzywał też w listach pasterskich abp Feliński. Duchowni budowali pod zaborami życie społeczne. Na przykład ks. Piotr Wawrzyniak był wybitnym działaczem społecznym, oświatowym i gospodarczym w zaborze pruskim. Zastąpił m.in. założeniem kas zapomogowo-kredytowych, opartych na zasadach spółdzielczości. Instytucje spółdzielcze zakładał też w zaborze rosyjskim ks. Wacław Błiziński.

Warto wspomnieć o oryginalnej idei mesjańskiej wizji Polski, która odrodzenie narodu łączyła z odrodzeniem religijnym. Znalazła ona wyraz w założonym na emigracji w 1836 r. przez Bogdana Jańskiego zgromadzeniu zmartwychwstańców. Zakon działał bardzo intensywnie na rzecz Polski na emigracji, ale także silnie oddziaływał na kraj, szczególnie w Galicji.

Wojna o wolność

Wybuch I wojny światowej otworzył przed Polakami szansę na odzyskanie niepodległości, w co z całą mocą angażował się także Kościół katolicki. Duchowni zostali kapelanami w powstających wówczas polskich formacjach wojskowych, od Legionów Piłsudskiego do Błękitnej Armii Hallera. Wśród nich byli m.in. późniejsi biskupi Władysław Bandurski czy Stanisław Gall – od 1919 r. biskup połowy. Z kolei ks. Stanisław Adamski, późniejszy biskup katowicki, był członkiem Naczelnej Rady Ludowej kierującej powstaniem wielkopolskim (1918–1919).

Wyjątkową rolę w czasie wojny z bolszewikami w 1920 r. odegrała wiara. Gdy wróg zbliżał się do Warszawy, w kościołach stolicy trwały modlitwy. W sposób szczególny o ratunek zwracano się do Matki Bożej Częstochowskiej, która przez wieki, a szczególnie w czasie zaborów, była ikoną polskości. Historycy uważają, że przetomowym momentem Bitwy Warszawskiej była postawa ledwie 27-letniego ks. Ignacego Skorupki, który na polu bitwy pod Ossowem stanął na czele wojska z krzyżem w ręku, podrywając żołnierzy do zwycięskiej szarży. Sam zginął od kul bolszewików. Zwycięstwo w bitwie Polacy nazwali Cudem nad Wisłą, wierząc, że stało się to dzięki interwencji Matki Bożej.

ciąg dalszy na str. 14

Czy warto stawiać na szali życie narodu?

O Powstaniu Warszawskim właściwie powiedziano już wszystko, a jednak co jakiś czas, zwłaszcza przy okazji rocznic jego wybuchu, ktoś tę ranę na nowo rozdrapa.

Tym razem prezydent Andrzej Duda, podczas uroczystości w Muzeum Powstania Warszawskiego, zaprezentował dosyć oryginalną wykładnię dziejów: „Walczyliście za wartości, nie walczyliście z zemsty, to nie było najważniejsze – przestanie Powstania Warszawskiego, przestaniem była walka o wolność, było pragnienie wolnej ojczyzny i pragnienie wolności jako takiej”.

To oczywista ideologizacja powstania na użytek współczesności – słowo „wolność” niewiele tu znaczy, a próba zatarcia prawdziwych motywacji powstańców razi jednostronnością. Dla każdego historyka jest jasne, że motyw zemsty, całkowicie zrozumiały po pięciu latach straszliwej okupacji, która kosztowała życie ponad 2 mln Polaków – musiał być znaczący. Owszem, powstańcy nie mścili się na jeńcach niemieckich, nie zabijali ich – ale to nie oznacza, że chęć zemsty na okupancie nie miała żadnego znaczenia.

Znacznie bardziej bulwersujący jest następnym fragment przemówienia: „Jeżeli ktoś pyta, czy polemizuje, czy było warto, to chociaż nie żyłem w tamtej chwili, nie było mnie na świecie, urodziłem się dziesiątki lat później, to patrząc na państwa i patrząc na to, jak wy patrzycie na swoich przyjaciół, towarzyszy broni i na to muzeum i po tym, jaki jest dzisiaj wasz stosunek do Polski, do wolnej, suwerennej, niepodległej ojczyzny – jestem przekonany, że było warto”. Tu sprawa jest poważniejsza, nie chodzi tylko o taką czy inną ocenę motywacji ludzi walczących w 1944 roku. Oto prezydent mówi wprost, że warto było poświęcić życie 200 tys. ludzi, w znaczącej większości nie żołnierzy, ale cywilów, kobiet, dzieci i starców, warto było doprowadzić do zniszczenia miasta będącego stolicą Polski, ze wszystkimi pamiątkami historii. Mówi to wiedząc dobrze, jak potoczyła się historia, znając wszystkie konsekwencje niefortunnej decyzji Komendy Głównej AK.

Wypowiedź Prezydenta mieści się, niestety, w tym co nazywamy polityką historyczną III RP. Już samo pojęcie „polityka historyczna” oznacza, że pierwszą jej ofiarą pada nauka historii i często także prawda, a to jest już dla narodu, dla jego przyszłych pokoleń, bardzo niebezpieczne. Jeden z polityków powie-

Muzeum Powstania Warszawskiego

dział kilka lat temu, że historia jest zbyt poważną sprawą, żeby oddać ją historykom. Ta niestłuchana w swej wymowie opinia znalazła jednak urzeczywistnienie. Więcej, spora część historyków zawodowych poszła „na współpracę” z władzą i zaczęła pisać tak, jak tego wymagają kanony „polityki historycznej”. Znam co najmniej kilku poważnych historyków, którzy przed laty pisali o tych samych wydarzeniach zupełnie co innego niż dzisiaj.

Rację ma Rafał Matuja, autor głośnej obecnej książki „Wyjście awaryjne”, który poddał krytyce główne założenia „polityki historycznej” państwa: „Nie jesteśmy świadomi większości dramatycznych procesów epoki nowoczesnej. Nie potrafimy opowiedzieć o nadziejach związanych z przeprowadzką ze wsi do miast ani o mechanizmach selekcji elit.

ciąg dalszy na str. 15

Święta z sąsiedztwa *ciąg dalszy ze str. 5*

Francesco urodził się 30 maja 2011 r. Trzy dni później w tym samym szpitalu Chiara rozpoczęła chemioterapię. Okazało się jednak, że już jest za późno. Komórki nowotworowe były rozsiępane po całym organizmie, nie było już dla niej ratunku. Kolejne dwanaście miesięcy były prawdziwą gólgotą. Ostatnie miesiące były bardzo ciężkie, ale zarazem cudowne. Chiara bardzo cierpiała. W tym czasie nasz związek bardzo się pogłębił, a Jezus stał się przy nas obecny. Piękna jest świadomość, że sam Chrystus trwa przy krzyżu człowieka – wyznaje Enrico. – Jestem fizjoterapeutką i pracowałem z ludźmi chorymi terminalnie. Wiedziałem, co nas czeka, nigdy nie myślałem jednak, że można tak pięknie umierać – dodaje.

Chiara nie miała już sił chodzić, bolał ją dostownie każdy fragment ciała, gdy postanowili pojechać z rodziną i przyjaciółmi do Medjugorie, gdzie się poznali. Zebrali się ponad 160 osób. Zajęli cały samolot. Każdy

z gości dostał od Chiary różaniec i obrazek Matki Bożej. – To był czas niezwykłej łaski, jedynej podczas choroby, kiedy Chiara nie odczuwała bólu i miała znów siły, by chodzić – wspomina Enrico.

Agonia rozpoczęła się wieczorem 12 czerwca 2012 r. W tym dniu w Kościele czytano Ewangelię o soli ziemi i świetle świata. O pierwszej w nocy o. Vito odprawił Mszę przy tóżku Chiary. Zebrali się cała rodzina. Enrico rozstał się z przyjaciółmi esemesem: „Nasze lampy są zapalone. Czekamy na Oblubienicę”.

Idę do nieba

Pogrzeb Chiary wyglądał jak wesele. Kościół św. Franciszki Rzymianki pękał w szwach, kilkudziesięciu księży w białych szatach sprawowało Mszę, której przewodniczył o. Vito. Między ławkami biegali matki Francesco. Mąż odczytał list – testament Chiary skierowany do jej synka: „Francesco, idę do nieba zając się Marią i Dawidem, a ty zostań z tatą. Tam będę się za was modlić. Pani

Bóg od zawsze chciał, żebyś żył, i On sam wskaże ci drogę, jeśli otworzysz przed nim swoje serce. Zaufaj Mu, bo naprawdę warto. Chiara, twoja mama”.

Na prośbę Chiary na pogrzeb nie przynoszono kwiatów, za to każdy z uczestników otrzymał doniczkę z matką roślinką – symbol życia, które trzeba pielęgnować. Już na pogrzebie nazwano ją drugą Gianną Berettą-Mollą. – Chiara była zwyczajną kobietą, tyle że codzienność przeżywała w sposób nadzwyczajny, i to właśnie w niej pociąga – mówi postulator w procesie beatyfikacyjnym o. Romano Gambalunga. – To święta z sąsiedztwa, która uczy Bożej logiki, tak bardzo dziś potrzebnej w naszym świecie, gdzie szeregają się aborcja, eutanazja, niezgoda na ból, cierpienie czy przyjęcie życia, które nie jest doskonałe. Nie bez przyczyny mawiała, że człowiek nie żyje wcale dlatego, że oddycha, ale dlatego, że kocha. □

*Beata Zajączkowska
Gość Niedzielny*

Poziomo: A-9. Powieść historyczna H. Sienkiewicza o czasach Nerona. B-1. Pierwszy historyczny władca Polan. C-7. Ogran lub osoba ustanawiające prawo. D-1. Brutalna napaść. E-9. Jeden z 13 poematów symfonicznych Franciszka Liszta. F-1. Nazwa dużego pająka z rodziny pogońcowatych. G-8. Radiowy lub telewizyjny. H-1. Kwiat zwany mieczykiem. I-10. Dzikie konie uważane za przodków konia domowego. K-10. Duży owad potocznie nazywany bąkiem. L-1. Alkohol wypijany przed posiłkiem dla pobudzenia apetytu.

Pionowo: 1-A. Drapieżna ryba słodkowodna zwana miętkawką. 1-H. Jaskinia inaczej. 2-D. Legendarny kielich, z którego Jezus pił podczas Ostatniej Wieczerzy. 3-A. Jednostka miary długości. 4-D. Największa antylopa. 5-A. Miara przemijania („jak rzeka płynie – śpiewał Czesław Niemen). 6-D. Pomiędzy dzisiaj a pojutrze. 7-A. ... naftowa. 8-F. Najdłuższa rzeka Chile. 9-E. Najdłuższa rzeka Włoch. 10-A. Wynik działalności twórczej człowieka. 10-I. Ojciec. 11-E. Tarcza bogini Ateny i boga Zeusa wg mitologii greckiej. 12-C. Odległa przestrzeń, w

**KTO MIECZEM WOJUJE,
OD MIECZA GINIE**

którą odszedł „kochaś” z piosenki śpiewanej przed laty przez Danutę Rinn. 12-I. Jednostka liczby arkuszy papieru. 13-E. Wrzątek. 14-A. Osobisty dokument tożsamości. 14-I. Dawny,

prosty aparat fotograficzny. 15-E. Starożytne miasto Priama. 16-A. Staropolska miara długości. 16-I. Sławny uniwersytet amerykański jak rodzaj zamka do drzwi. □

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 13, wpisane w poniższe kratki utworzą rozwiązanie

1	2	3	4	5	6	7	3	8	9	10	11	3	12	4	5	6	7	3	8	13	10	11	3	12

Rozwiązanie krzyżówki z GK nr 18/2018: „Polak Polakowi bratem a nie batem”.

Poziomo: kropka, szwadron, tkacz, Apollo, amnestia, Sokół, ikona, chłop, szpak, atest, dzuma, kalia, igrek, kwietnik, oktawa, regał, karateka, obrona, **Pionowo:** khaki, krzyżówka, Polonia, kwartet, Atos, bark, ikra, szat, rogi, koto, agencja, traktor, Osikowski, agawa. □

GŁOS WOKÓŁ SPORTU

Bogdan Usowicz

☹ Fatalne występy polskich drużyn w europejskich pucharach ilustrują kryzys krajowego futbolu. Legia w przedbiegach LM z Cork City wygrała 1:0 i 3:0, ale już znacznie niżej notowany i biedniejszy klub ze Słowacji okazał się przeszkodą nie do przejścia. Legioniści przegrali w Warszawie ze Spartakiem Trnava 0:2. W LE Jagiellonia Białystok, Lech Poznań i Górnik Zabrze grały swoje pierwsze mecze 2. rundy eliminacyjnej. Z tej „trójki” tylko Jagiellonia wygrała swoje spotkanie pokonując portugalski zespół Rio Ave 1:0. Lech z białoruskim Szachtorem Soligorsk zremisował 1:1, a Górnik przegrał u siebie ze słowackim AS Trenčín 1:0. Jaki to ma sens, zwłaszcza, kiedy w zespole Legii grało w pewnym momencie 2 Polaków. Polskie kluby importują drugoligowych piłkarzy z Zachodu, kopaczy ze Wschodu i południa lub piłkarskich emerytów, a nasi futboliści ledwie umieją kopnąć piłkę, urywają się za granicę. Przykład pomocnik Legii Kopczyński zagra w... nowozelandzkim Wellington Phoenix, 10 drużynie poprzedniego sezonu australijskiej A-League.

☹ Iga Świątek przegrała w półfinale teni-

sowego turnieju ITF w Pradze z Włoszką Martiną Di Giuseppe 6:1, 0:6. 6:7. Magda Linette przegrała z kolei z Wang Qiang 5:7, 2:6 w meczu półfinałowym turnieju WTA na kortach twardych w chińskim Nanchang.

☹ Stoch wygrał pierwszy konkurs Letniej Grand Prix na skoczni w Wiśle. Trzykrotny polski mistrz olimpijski wyprzedził P. Żytę, tuż za podium znalazł się D. Kubacki. Następnie Stoch wygrał kolejny konkurs Letniej GP w niemieckim Hinterzarten. 2 miejsce zajął tam reprezentant gospodarzy Geiger, 3 Szwajcar Peier, a Żyła był 4.

☹ Zmarlik wygrał Grand Prix Wielkiej Brytanii – 5 turniej z cyklu indywidualnych mistrzostw świata na żużlu. Polak wyprzedził lidera klasyfikacji generalnej, Brytyjczyka Woffindena, oraz Janowskiego.

☹ Polscy koszykarze do lat 20 w finale rozgrywanych w Sofii mistrzostw Europy Dywizji B pokonali Słowenię 71:60 i z pierwszego miejsca awansowali do elity w tej kategorii wiekowej.

☹ Niezwykły wyczyn Polaka. Andrzej Bargiel najpierw zdobył szczyt K2 (8611 m),

a ok. sześć i pół godziny później jako pierwszy człowiek w historii zjechał na nartach do najniższej położonej bazy.

☹ Są jeszcze dyscypliny, w których odnotowaliśmy sukcesy. Sebastian Kawa, najstydniejszy polski szybownik, zdobył swój 14 tytuł mistrza świata w klasie 15-metrowej, a reprezentacja Polski zdobyła złoto w klasyfikacji drużynowej. Podczas mistrzostw świata rozgrywanych w Michałowie koto Ostrowa Wielkopolskiego Polacy zdobyli 4 medale indywidualne: Sebastian Kawa (Aeroklub Bielsko-Biała) złoto i Łukasz Grabowski (Aeroklub Włocławski) w klasie 15-metrowej, wicemistrzostwo świata w klasie klub zdobył Tomasz Rubaj (Aeroklub Gliwicki), a brąz w klasie standard Mateusz Siodłoczek (Aeroklub ROW Rybnik).

☹ Robert Karaś wywalczył tytuł mistrza świata w potrójnym triathlonie ironman. Dodatkowo, Polak ustanowił nowy rekord świata. «Potrójny ironman» oznacza, że Karaś przeprętnął 11,4 km, przejechał na rowerze 540 km i przebiegł 126,6 km, a wszystko to w czasie 30 godzin i 48 min. □

Licheń

Un autre sanctuaire marial.

La Pologne compte plusieurs centaines de sanctuaires mariaux sur son territoire ! J'en ai dénombré 421 sur un site, mais je ne suis pas sûr qu'il soit exhaustif ou d'avoir bien tout compté. A priori, chaque diocèse doit disposer du sien, ou plutôt des siens, car tous ceux que j'ai vus dans la liste en avait plusieurs. Bien entendu, tous ne connaissent pas la même fréquentation. Il y a de très nombreux sanctuaires de portée locale, connus seulement des fidèles d'un diocèse ou d'une paroisse qui vouent une dévotion particulière à la Vierge Marie, tandis que seul un petit nombre d'entre eux sont de portée nationale ou bénéficient d'une renommée internationale. Le plus connu des sanctuaires polonais, célèbre dans le monde entier, c'est bien évidemment celui de Jasna Góra à Częstochowa. L'icône de la Vierge Noire attire des millions de fidèles et de touristes – 5 millions par an d'après les chiffres glanés ici et là, ce qui est à peu près équivalent à Lourdes (6 millions) ou Fátima (5,3 millions), mais loin des 14 ou 15 millions de Guadalupe au Mexique. Toutefois, le sanctuaire lui-même informe qu'en 2017 environ 4 millions de pèlerins sont venus visiter Jasna Góra.

D'autres sanctuaires mariaux sont également populaires chez les Polonais, notamment celui de Licheń. Il est situé dans le village de Licheń Stary, à une quinzaine de kilomètres au nord de Konin, dans l'est de la voïevodie de Grande-Pologne. Il appartient au diocèse de Włocławek. Le village lui-même compte moins de mille cinq cents habitants, mais il y passe entre huit cent mille et un million de pèlerins par an, d'après les statistiques du sanctuaire, ce qui est moins que le chiffre que l'on peut trouver ailleurs, qui s'élève à un million et demi de pèlerins et de touristes. Mais il est probable que les données du sanctuaire ne prennent en compte que les participants des pèlerinages officiellement répertoriés. Le pic de fréquentation se situe aux alentours du 15 août. Les gens viennent à pied, à cheval, à vélo, à moto, en voiture, en car, que sais-je encore... tous les moyens de

locomotion sont bons pour venir visiter la Vierge Marie, connue ici sous le nom de Notre-Dame des Douleurs, Reine de Pologne.

L'histoire du sanctuaire est liée à des apparitions qui ont eu lieu à deux reprises au cours du XIXe siècle. En 1813, c'est la Bataille des Nations, à Leipzig, qui voit la défaite de Napoléon. Les Polonais sont aux côtés de l'Empereur. Le prince Joseph Poniatowski y trouve la mort. Un des soldats, Tomasz Kłossowski, originaire des environs de Licheń, est grièvement blessé sur le champ de bataille. Il prie la Vierge Marie avec ferveur. Celle-ci lui apparaît vêtue d'une robe de couleur amarante avec un aigle blanc sur la poitrine. Elle lui promet la guérison et lui demande de retrouver une icône La représentant telle qu'il est en train de La voir. Elle le charge de placer ce tableau dans un lieu public pour que les Polonais puissent venir y prier. Rétabli, de retour dans son village, l'ancien soldat mettra 23 ans pour trouver l'icône. Ce sera en 1836, dans un petit village, au retour d'un pèlerinage à Częstochowa. Le propriétaire du champ remet le tableau à Tomasz. Ce dernier le gardera quelques années chez lui avant de le suspendre à un arbre dans le bois de Grąblin, à proximité de Licheń. Il finira sa vie en 1848. Deux ans plus tard, en 1850, un berger, Mikołaj Sikatka, est en prière devant l'icône. La Vierge va lui apparaître à plusieurs reprises. Elle lui demande de transmettre aux Polonais son message pour qu'ils se convertissent et prient, en particulier le chapelet. Elle annonce des temps difficiles et des grâces pour qui la priera et se repentira. Elle demande que le tableau soit installé dans un endroit plus digne, que de toute la Pologne les pèlerins viennent la prier et que soit construite une église en son honneur. Personne ne croit ce que dit le berger ; soupçonné d'agitation, il est même arrêté par les autorités russes, puis relâché. Finalement, les apparitions sont reconnues par l'évêché et le culte autorisé. À l'automne 1852, le tableau est transféré dans une petite chapelle de Licheń puis

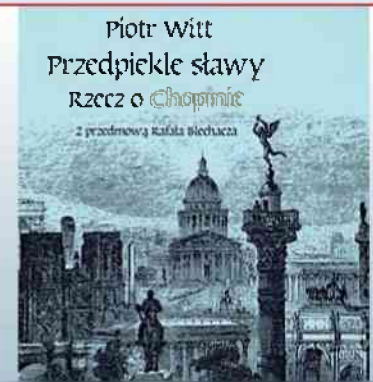
dans l'église Sainte-Dorothée où il restera près de cent cinquante ans. Jusqu'en 1939, on dénombrait trois mille témoignages de grâces reçues, parmi lesquels des guérisons miraculeuses dont celle du futur cardinal et primat de Pologne Stefan Wyszyński qui a séjourné à Licheń dans les années 1921-1924.

Après la Seconde Guerre mondiale, au cours de laquelle les Allemands transformèrent l'église et le presbytère en centre de jeunesse hitlérienne, la paroisse est confiée aux Pères marianistes en 1949. En 1965, le pape Paul VI publie un décret confirmant que l'icône de Notre-Dame de Licheń est miraculeuse et autorisant son couronnement d'une couronne papale. C'est le cardinal Stefan Wyszyński, Primat de Pologne, qui le fera le 15 août 1967. Finalement, pour répondre à la demande de la Vierge Marie, les marianistes entreprennent en 1994 la construction d'une église en son honneur. En 1999, le pape Jean-Paul II bénit l'édifice en construction. Il sera achevé en 2004, érigé en basilique mineure en 2005, et l'icône y prendra sa place en 2006. C'est la plus grande église de Pologne, la septième en Europe et la dixième dans le monde. Ainsi la demande de la Vierge Marie a été totalement exaucée en l'espace d'un siècle et demi. □

Paryski debiut Chopina

3 września 2018 r., w godzinach wieczornych Telewizja Polska (TVP) przedstawi półtoragodzinny film telewizyjny opowiadający pierwsze, dramatyczne miesiące pobytu w Paryżu Fryderyka Chopina, uwieńczone wspaniałym triumfem.

Film w reżyserii Agnieszki Lipiec-Wróblewskiej jest zrealizowany na podstawie książki Piotra Witta „Przedpiekle sławy – Rzecz o Chopinie”. □

Rok św. Stanisława Kostki

Barbara Stettner-Stefańska

Święty na miarę naszych czasów?

Hagiografia przedstawia go zazwyczaj jako uidealizowanego chłopca w aureoli, ze skrzyżowanymi lub złożonymi rękami i z oczami skierowanymi ku niebu. Podobno mdlał, słysząc przekleństwa. Czy prezentowany w ten sposób św. Stanisław Kostka, żyjący w odległym XVI wieku, może być jeszcze wzorem dla współczesnej młodzieży?

Przyszyty święty Stanisław Kostka urodził się w 1550 roku w Rostkowie – wsi położonej 6 km od Przasnysza, w diecezji płockiej. Pochodził z szanowanej rodziny szlacheckiej, z której wywodzili się wojewodowie, biskupi, kasztelanowie. Jego ojciec, Jan Kostka, był kasztelanem zakroczymskim.

Stanisław żył zaledwie 18 lat (1550-1568), z czego większość, bo lat 14, spędził w Rostkowie. Dziś próżno tu szukać materialnych po nim śladów, tylko tradycja mówi, że dwór rodziny Kostków znajdował się w miejscu gdzie obecnie wznosi się neogotycki kościół pod jego wezwaniem, wybudowany w latach 1895 – 1900. W 1926 roku umieszczono w tej świątyni relikwie świętego, od 1967 roku jest to kościół parafialny, a od 2000 roku ma rangę diecezjalnego sanktuarium św. Stanisława.

Według miejscowych przekazów „świadkami” kilkunastoletniego życia św. Stanisława w Rostkowie są: wiekowa lipa, pod którą się modlił, kamień z odcisniętą jego stopą oraz staw, w którym podobno uciszał żaby, aby nie przeszkadzały mu w modlitwie. Przypomina tę scenę obraz w kapliczce postawionej nad wodą.

Autentycznym obiektem związanym z biografią przyszłego świętego jest natomiast gotycka fara w Przasnyszu pod wezwaniem św. Wojciecha, w której Stanisław Kostka został ochrzczony. Tu również pochowano jego rodziców i dwóch braci, o czym przypomina tablica nagrobna w kaplicy, ufundowanej przez rodzinę Kostków i ozdobionej ich herbem (Dąbrowa).

Szczątki św. Stanisława Kostki znajdują się w Rzymie, w kościele św. Andrzeja na Kwirynale.

Siedemnastoletni Stanisław przybył do Wiecznego Miasta w 1567 roku, wcześniej przez trzy lata wraz z bratem pobierał nauki w szkole jezuickiej w Wiedniu. Nie był to łatwy okres w jego życiu, ale to właśnie tam chłopiec dojrzał i odkrył swoje powołanie. Miał odwagę przeciwstawiać się panującym modom i naciskom, nie wstydził się wiary i modlitwy, a jego życiową dewizą było stwierdzenie *Ad maiora natus sum* (Do wyższych rzeczy zostałem stworzony), a więc świadomość godności człowieka i tęsknota za tym, co święte i doskonałe.

Mimo szykan i upokorzeń ze strony kolegów, którzy wyśmiewali jego pobożność oraz wbrew sprzeciwowi rodziców postanowił zostać zakonikiem. Pragnienie to mógł wówczas zrealizować jedynie w Rzymie, dlatego w tajemnicy przed bratem uciekł z Wiednia i po kilku miesiącach pieszej wędrówki dotarł do upra-

gnionego celu. 28 października 1567 roku wstąpił do jezuickiego nowicjatu, niestety wkrótce po złożeniu ślubów zakonnych zmarł. Według relacji świadków, choć był młody, tęsknił za niebem, przepowiedział też swoją śmierć. Podobno prosił Matkę Boską, aby zabrała go do siebie w uroczystość Wniebowzięcia NMP i tak się stało 15 sierpnia 1568 roku. Stanisław Kostka żył i zmarł w opinii świętego i jako pierwszy w Towarzystwie Jezusowym został wyniesiony na ołtarze. W 1674 roku papież Klemens X ogłosił go jednym z głównych patronów Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litwy, co Stolica Apostolska uznała jednocześnie za akt jego beatyfikacji. Dekret kanonizujący młodego Polaka wydał w 1714 roku papież Klemens XI, ale samego aktu kanonizacji dokonał w roku 1726 papież Benedykt XIII wraz ze św. Alojzym Gonzagą. Dziś św. Stanisław Kostka jest czczony jako patron młodzieży, Polski i szczególnie diecezji płockiej, z której pochodził.

Kościół św. Andrzeja na Kwirynale to jeden z najważniejszych poloników rzymskich, ulubione miejsce modlitwy studenta Papieskiego Uniwersytetu Angelicum Karola Wojtyły. Modlił się on tu również już jako papież Jan Paweł II z okazji dziesięciolecia swego pontyfikatu.

W tym pięknym kościele, uznanym za perelę baroku, znajduje się kaplica św. Stanisława Kostki z jego grobem, a właściwie z siedemnastowiecznym relikwiarzem Świętego. Jest tu również kilka poświęconych mu obrazów oraz plafon z przedstawieniem Stanisława Kostki unoszącego się do nieba i podtrzymwanego przez aniołów.

W kaplicę zamieniono również tzw. celę św. Stanisława Kostki w pokoju nowicjatu jezuitów w sąsiednim budynku. Jest ona rekonstrukcją autentycznej celi, w której zmarł Święty. Uwagę zwiedzających przyciąga tu przede wszystkim rzeźba nagrobna Pierre'a Le Cros'a (1702-1703) wykonana z kolorowych marmurów. Na to dzieło składa się postument w kształcie łoża, na którym spoczywa figura umierającego Stanisława Kostki. Wielki obraz Minardiiego (1825) na ścianie z rzeźbą przypomina słynną wizję św. Stanisława w chwili jego śmierci: Maryję w otoczeniu aniołów i świętych oczekujących na jego duszę.

Wspomniany obraz i rzeźba tworzą kompozycję, która w latach czterdziestych XIX wieku wywarła wielkie wrażenie na Cyprianie Norwidzie, o czym świadczy jego wiersz:

*W komnacie, gdzie Stanisław święty zasnął w Bogu,
Na miejscu łoża jego stoi grób z marmuru –
Taki, że widz niechący wstrzymuje się w progu,
Myśląc, iż Święty we śnie zwrócił twarz do muru,
I rannych dzwonów echa w powietrzu dochodzi,
I wstać chce – i po pierwszy raz człowieka zwodzi!
– Nad łożem tym i grobem świeci wizerunek
królowej – Nieba, która z świętych chórem schodzi
I tron opuszcza, nędzy śpiesząc na ratunek[...]*

15 sierpnia AD 2018, w uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, mija dokładnie 450. rocznica śmierci św. Stanisława Kostki. Z tej okazji biskupi polscy ogłosili bieżący rok Rokiem św. Stanisława Kostki, będzie on również patronem zaplanowanego na październik XV Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów, obradującego wokół tematu „Młodzież, wiara i rozeznawanie powołania”.

Nowości biblijne w Polsce

Dariusz Długosz

Pięcioksiąg, czyli biblijne serce Starego Testamentu

Pięcioksiąg Mojżeszowy jest nazwą pierwszych pięciu ksiąg Biblii, której autorstwo środowiska biblistów przypisują głównie Mojżeszowi. Jednym z głównych ewangelicznych dowodów potwierdzających autorstwo Pięcioksięgu i przypisujących go Mojżeszowi są słowa Jezusa Chrystusa odnoszące się do tej części Starego Testamentu, jako „Prawa Mojżeszowego” (Ewangelia św. Łukasza 24.44).

Samo słowo „Pięcioksiąg” po grecku *Pentateuch* pochodzi z połączenia greckiego słowa *penta* oznaczającego „pięć” oraz *teuchos*, które należy przetłumaczyć, jako „zwoj”. Zatem „Pięcioksiąg” odnosi się po prostu do pięciu zwojów, które tworzą pierwszy z trzech podziałów kanonu żydowskiego Biblii. Nazwa „Pięcioksiąg” sięga 200 r. po Chr., gdy Tertulian nazwał tak pierwszych pięć ksiąg Biblii. Są one znane również, jako *Tora*, co w języku hebrajskim oznacza „Prawo” to jest pięć ksiąg Biblii: *Księga Rodzaju*, *Księga Wyjścia*, *Księga Kapłańska*, *Księga Liczb* oraz *Księga Powtórzonego Prawa*. Niedzielna lektura fragmentów tych pięciu ksiąg Starego Testamentu jest nam wszystkim znana z mszy świętej i stanowi integralne serce pierwszej części liturgicznej, podkreślając liturgiczny i teologiczny związek Starego i Nowego Testamentu. Pięcioksiąg ma, zatem również fundamentalne znaczenie dla naszej tożsamości i moralności oraz filozofii chrześcijańskiej.

Wśród nowości z biblistyki pragnę polecić lekturę nowej książki dra Marcina Majewskiego, wykładowcy Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, pt. *Pięcioksiąg odczytany na nowo. Przesłanie autora kapłańskiego i jego wpływ na powstanie Pięcioksięgu*, która ukazała się nakładem Wydawnictwa Papieskiego Uniwersytetu Jana Pawła II (Kraków 2018). Jest to najnowsze polskie kompendium wiedzy o współczesnych badaniach naukowych na temat historii powstania i znaczenia teologicznego Pięcioksięgu. Treść tych pierwszych pięciu ksiąg Biblii Starego Testamentu, wspólna dla Żydów i chrześcijan, stanowi serce cywilizacji Zachodu, a poprzez tematy od stworzenia świata aż po przymierze na górze Synaj i Dekalog, stała się fundamentem dla trzech wielkich religii monoteistycznych: judaizmu, chrześcijaństwa i islamu. Autor wyjaśnia klarownie we wprowadzeniu, że Żydzi podzielili Stary Testament na trzy części: *Prawo*, *Proroków* oraz tzw. *Pisma*. Prawo, czyli po hebrajsku *Tora* zawiera fakty historyczne dotyczące aktu stworzenia oraz Boży wybór Abrahama i Żydów, aby byli

jego ludem. Tora zawiera również prawa nadane Izraelowi na Górze Synaj, Dekalog, więc Pismo Święte odnosi się do tych pięciu ksiąg, gdyż one są początkiem progresywnego objawienia Bożego danego ludowi wybranemu.

Następnie studium dra Majewskiego ukazuje skomplikowany historyczny proces redakcji Pięcioksięgu, jego stylu literackiego i główne idee teologiczne. Autor skupia się na problemie tzw. *kapłańskiej redakcji Pięcioksięgu*, ukazując jej rolę w stworzeniu syntezy historycznych początków biblijnego Izraela, u źródeł jego moralnej odnowy po powrocie z niewoli babilońskiej w końcu VI wieku przed Chr. Na początku w 1 Księdze Mojżeszowej (*Księdze Rodzaju*) znajdują się relacje dotyczące aktu stworzenia, upadku człowieka, obietnicy odkupienia, początku cywilizacji oraz zawarcia Bożego przymierza z narodem wybranym – Izraelem. Z kolei z Księgi Mojżeszowa (*Księga Wyjścia*) opowiada o wyzwoleniu Izraela spod 400-letniej niewoli egipskiej, jako obietnicy Bożej złożonej Abrahamowi i opisuje przymierze Boga z Izraelem na Górze Synaj, instrukcje dotyczące budowy tabernakulum (miejsca najświętszego), moment nadania Dziesięciorga Przykazań oraz inne instrukcje dotyczącego tego, jak Izrael miał oddawać Bogu chwałę. Dalej z Księgi Mojżeszowa (*Księga Kapłańska*) przedstawia wszelkie wymogi odnośnie systemu ofiarniczego, który będzie pewnego rodzaju zadośćuczynieniem Bogu za grzechy jego ludu, aż do czasu doskonałej ofiary Chrystusa. Kolejna 4 Księga Mojżeszowa (*Księga Liczb*), która relacjonuje najważniejsze wydarzenia z historii 40 letniej obecności Izraelitów na pustyni, podaje wskazówki, w jaki sposób oddawać Bogu chwałę i prowadzić życie godne ludu wybranego. Ostatnią księgą tworzącą Pięcioksiąg jest 5 Księga Mojżeszowa (*Księga Powtórzonego Prawa*) podająca ostatnie słowa, jakie Mojżesz wypowiedział do ludu izraelskiego zanim weszli do Ziemi Obiecanej, ale przede wszystkim opisuje ponownie prawo, jakie Bóg przekazał przez Mojżesza na Górze Synaj, chociaż tutaj jest ono bardziej rozbu-

Marcin Majewski

Pięcioksiąg odczytany na nowo

Przesłanie autora kapłańskiego (P)
i jego wpływ na powstanie Pięcioksięgu

downe. Gdy Izrael wkracza w nowy okres historii, Mojżesz przypomina wiec Izraelowi o Bożych nakazach i błogostawieństwach.

Autor tej cennej publikacji posiadając ogromną erudycję biblijną i rozległe kompetencje filologicznej analizy oryginalnego hebrajskiego tekstu Pięcioksięgu podaje nam użyteczny instrument do pogłębionej lektury Starego Testamentu. Czytelnik otrzymuje rzetelną analizę naukowej dyskusji o pochodzeniu Pięcioksięgu i aktualnego stanu badań. Niewątpliwą zaletą książki dra Majewskiego jest jej klarowny tok opisu i analizy wielu skomplikowanych zagadnień teologicznych, historycznych oraz filologicznych, przez co zainteresuje ona zapewne nie tylko specjalistów biblistyki, ale wszystkich tych, którzy pragną świadomej i rozumiałej lektury Pisma Świętego, biblijnego fundamentu naszej zachodniej cywilizacji. Zatem gorąco polecam jej lekturę wszystkim czytelnikom Głosu Katolickiego. □

Zdaniem biskupów podsumowanie Roku powinno dać odpowiedź na pytanie, czy po kilkuset latach od śmierci św. Stanisława Kostki, może on być światłem, wskazówką, ostoją w poszukiwaniach, wątpliwościach czy też decyzjach współczesnej młodzieży.

Jan Paweł II, który nawoływał młodych, by nie lękali się być świętymi, z pewnością dałby odpowiedź „tak”.

W niedzielę 19 sierpnia 2018 r. w sanktuarium św. Stanisława Kostki w Rostkowie odbędą się diecezjalne uroczystości 450 rocznicy narodzin dla nieba św. Stanisława Kostki. Uroczystościom będzie przewodniczył Ks. Kardynał Stanisław Dziwisz.

W sobotę 15 września 2018 r. odbędzie się 36 Ogólnopolska Pielgrzymka Dzieci i Młodzieży do Przasnysza i Rostkowa pod hasłem: „Kostka znaczy więcej”. □

Kopanie nie tylko piłki...

I tak dla promocji tej ideologii aluzje do zagranicznych korzeni francuskich graczy mnożyły się w różnych mediach razem z sukcesami drużyny. „Le Monde” pisał o „momencie wspólnej radości, która łączy w oczy teoretyków mających narodową obsesję na punkcie nawiąsk lub koloru skóry”. Dziennikarz tej gazety Abel Mestre pisał na Twitterze, że „dedykuje to zwycięstwo Renaud Camus (pisarz i twórca „europejskiego ruchu oporu”), Rivarol (prawicowy periodyk), portalowi FdeSouche i całej faszosferze”. Wpis zilustrował zdjęciem piłkarza Paula Pogby. Willy LeDevin z „Liberation” wyraził nadzieję, że „obroncy tożsamości udławiają się swoimi wymiocinami”. Christophe Conte, a jakże z... „France Culture”, posunął się wobec Camusa do homoseksualnych aluzji na temat „tyłka” czarnoskórego piłkarza.

W „Paris Match” pojawił się wprost tytuł „Afryka mistrzem futbolowym świata” (ciekawe, czy Dulkowski też by skarżył gazetę?), pod artykułem, który wyjaśniał, że „zwycięstwo Francji w World Cup 2018 to także sukces kontynentu afrykańskiego”,

ciąg dalszy ze str. 7

który dał reprezentacji 14 piłkarzy, czyli ponad połowę składu. Dzięki temu na Mundialu było w pewien sposób „reprezentowanych aż 10 krajów afrykańskich”. Także w „L’Express” przypominano, że „78% piłkarzy reprezentacji Francji... jest pochodzenia emigranckiego”. Niejaki Marwan Muhammad, były już szef Kolektywu przeciwko Islamofobii we Francji (CCIF) pisał: „Droga Francjo, gratulacje za zwycięstwo w Pucharze Świata. 80% twojego zespołu to Afrykanie, którzy w ten sposób znoszą rasizm i ksenofobię. 50% twojej drużyny to muzułmanie, którzy znoszą islamofobię. Afrykanie i muzułmanie zdobyli mistrzostwo świata, a teraz oddajcie im sprawiedliwość.” Dziennikarze Mediapart z kolei wyrażają troskę o to, „ilu to takich Mbappe utonęło w Morzu Śródziemnym”. Rzeczywiście, ze względu na interes futbolowy Francja powinna się jeszcze bardziej otworzyć na emigrację. Chociaż z drugiej strony, idąc tym tokiem rozumowania, można by spytać ilu to np. Hugo Llorisów mogli wyskrobać w klinikach aborcyjnych?

To bogactwo różnorodności ma generalnie udowodnić, że Francuzom żyje się lepiej. Kryzys integracji, ciągłe zamieszki na emigranckich przedmieściach i ogólne problemy z emigrantami ma przykryć właśnie sukces reprezentacji sportowej. Obrazki ze „świętowania” tego sukcesu pokazują, że mogą to być jedynie pobożne życzenia. Swoją drogą poprawa wyników sportowych zdaje się jedynym pozytywnym tworzeniem wielokulturowych społeczeństw. Chodzi tu zarówno o predyspozycje fizyczne do niektórych dyscyplin, jak i traktowanie sportu przez np. nowych emigrantów jako jedynej niemal drogi społecznego awansu. Warto przypomnieć, że po wojnie czołowymi piłkarzami Francji bywali np. dość często synowie górników z Polski, którzy pracowali w kopalniach Północy. Podobnie jest i teraz. Wykorzystywanie jednak sportu do tworzenia ideologicznych teorii i zmieniania na siłę tradycyjnych społeczeństw Europy, trąci jednak samobójczą głupotą. A poza wszystkim, to jednak owa „nudna” i „biała” Chorwacja w końcu ładniej... □

Bogdan Dobosz

Kościół niepodległości

Warto przypomnieć, że gdy bolszewicy zbliżali się do Warszawy, większość zagranicznych dyplomatów opuściła swoje placówki. Pozostał tylko przedstawiciel Stolicy Apostolskiej – nuncjusz apostolski ks. Achilles Ratti, późniejszy papież Pius XI. Wojna zawsze dotyka także ludność cywilną, która doświadcza głodu, chorób czy tułaczki. W pomoc ludności cywilnej bardzo mocno zaangażował się Kościół katolicki we wszystkich zaborach, a szczególnie biskup krakowski książę Adam Sapieha. W 1915 r. utworzył on komitet ratujący ofiary wojny pod nazwą Książęco-Biskupi Komitet Pomocy dla Dotkniętych Klęską Wojny (KBK). Organizacja pomagała Polakom w Królestwie Kongresowym i Galicji. Jej kordony sanitarne zaszczepiły dwa miliony osób. Prowadziła też na masową skalę akcję rozdawania żywności, dzięki czemu uratowała od śmierci wiele osób. Biskup Sapieha uzyskał od papieża Benedykta XV zgodę na przeprowadzenie zbiórki pieniędzy w Europie i Stanach Zjednoczonym na potrzeby ofiar wojny. Zgromadzono wówczas olbrzymią kwotę 40 mln franków szwajcarskich, którą dysponował KBK.

Zabiegi dyplomatyczne

Kościół katolicki był jedyną instytucją w czasie wojny, która obejmowała swoimi strukturami wszystkie trzy zabory. W obliczu szansy na odzyskanie niepodległości biskupi polscy ściśle ze sobą współpracowali, m.in. na polu charytatywnym. Jeszcze w 1917 r. odbył się w Warszawie, po raz pierwszy od utraty niepodległości, nieformalny zjazd Episkopatu Polski. Okazją było świętowanie 100. rocznicy utworzenia metropolii warszawskiej. Na zaproszenie arcybiskupa warszawskiego Aleksandra Kakowskiego przybyli biskupi ze wszystkich zaborów.

Abp Kakowski odegrał szczególną rolę w kulminacyjnym momencie powstania polskiego państwa. Niemieckie i austro-węgierskie władze okupacyjne zapowiedziały w akcie z 5 listopada 1916 r. wskrzeszenie Polski przez utworzenie z ziem odzyskanych od Rosjan Królestwa Polskiego. Najpierw powołana została Tymczasowa Rada Stanu, a potem, w październiku 1917 r., Rada Regencyjna, która przejmowała od okupantów administrację i organizowała niezależne władze państwowe, ogłaszając przejęcie rządów w królestwie. W jej skład weszli właśnie abp Kakowski oraz prezydent Warszawy książę Zdzisław Lubomirski i hr. Józef Ostrowski, a w jej prace zaangażowanych było wielu duchownych. Zgodę na obecność abp Kakowskiego

ciąg dalszy ze str. 8

w Radzie wydał papież Benedykt XV, co oznaczało, że popiera on dążenia Polaków do odzyskania niepodległości. Konkretnym tego wyrazem było przybycie do Warszawy w kwietniu 1918 r. wizytatora apostolskiego Polski i Litwy ks. prał. Achillesa Rattiego, który był pierwszym zagranicznym dyplomatą w odradzającym się państwie. W dniu zakończenia wojny, 11 listopada 1918 r., Rada Regencyjna przekazała władzę wojskową, a trzy dni później cywilną, komendantowi Józefowi Piłsudskiemu.

Budowa Niepodległej

Po proklamowaniu niepodległości Kościół katolicki przystąpił do budowania swoich struktur kościelnych. W 1919 r. zebrała się w Gnieźnie po raz pierwszy Konferencja Episkopatu Polski, z prymasem Polski, metropolitą gnieźnieńskim i poznańskim abp Edmundem Dalborem na czele. Wyjątkowy był skład tej pierwszej Konferencji Episkopatu odrodzonej Polski, bowiem znalazły się w niej wybitne osobowości, których zasługi dla Polski są nie do przecenienia. Wśród nich byli m.in.: prymas Dalbor, bp Sapieha, abp Aleksander Kakowski, a także abp Józef Teodorowicz, bp Romuald Jałbrzykowski czy bp Marian Fulman. Członkami tamtego episkopatu byli także wyniesieni później na ołtarze: bł. Antoni Julian Nowowiejski, św. Józef Sebastian Pelczar i św. Józef Bilczewski.

Dla biskupów nie ulegało wątpliwości, że należy ze wszystkich sił popierać odbudowę niepodległej Polski. W obliczu wojny z bolszewikami wezwali do obrony wolności.

Duchowni czynnie włączyli się w tworzenie struktur państwowych. W pierwszym demokratycznie wybranym Sejmie Ustawodawczym (1919–1922) znalazło się 35 kapłanów. Ich obecność z pewnością miała wpływ na zapisy dotyczące religii w Konstytucji marcowej z 1921 r. Wychodząc od faktu, że II Rzeczpospolita stała się państwem wielowyznaniowym, a jednocześnie katolicyzm miał w nim szczególną pozycję, art. 11 konstytucji głosił: „Wyznaniem rzymsko-katolickie, będące religią przeważającą większości narodu, zajmuje w Państwie naczelną stanowisko wśród równoprawnionych wyznań. Kościół Rzymsko-Katolicki rządzi się własnymi prawami. Stosunek Państwa do Kościoła będzie określony na podstawie układu ze Stolicą Apostolską, który podlega ratyfikacji przez Sejm”. Układ ten, czyli konkordat, został ratyfikowany w 1925 r. □

*Bogumił Łoziński
Gość Niedzielny*

Śladami Rozalii Lubomirskiej

W niedzielę, 27 maja 2018 r., o godz. 1100, przed wejściem do kościoła św. Gerwazego i Protazego, zgromadziła się czterdziestoosobowa grupa, która przylżyła na spotkanie z Rozalia Lubomirską (1768-94).

To właśnie do tego kościoła, każdego ranka we wczesnych godzinach, przychodziła modlić się nasza księżniczka. Po przyjeździe do Paryża, jesienią 1792 roku, zamieszkała niedaleko stąd, w apartamencie znajdującym się w Hotelu de Salm, dzisiaj siedziba Legii Honorowej obok Muzeum d'Orsay.

Marie Królikowska-Litra, podjęła się roli jednodniowego przewodnika, aby opowiedzieć te niezwykłą historię polskiej arystokratki, która została zgilotynowana, 30 czerwca 1794 roku. Dowiadujemy się, że księżniczka Lubomirska, z domu Chodkiewicz, przebywała już we Francji kilka lat wcześniej, podczas swojej podróży poślubnej. Urodziła tu nawet, w jednym ze skrzydeł Zamku Królewskiego (Palais Royal), swoją matką Aleksandrę.

Tym razem był to jej drugi pobyt, o którym od dawna marzyła. Przybyła tu wraz z córeczką Olą i jej francuską nianią -Irena, ale również z przyjacielem Tadeuszem Mostowskim. Mąż wyraził zgodę na ten pobyt, gdyż będąc zajęty sprawami związanymi z zarządzaniem swych posiadłości na Ukrainie i w okolicach Lublina, nie mógł jej towarzyszyć.

Rozalia Lubomirska wznowiła kontakty z osobami bliskimi Króla Ludwika XVI i Marii Antoniny.

Pisze o tym w swoich listach, co przyczyni się do jej zguby. Myślała zapewne naiwnie, że będąc Polką, jest bezpieczna i nie wyobrażała sobie, że mogłaby być niepokojona. Tymczasem tak właśnie się stało. W styczniu, 1794 roku, została aresztowana w swoim mieszkaniu przy ulicy Chaillot i przewieziona, wraz z matką Olą, do więzienia de La Petite Force. Irene oszczędzono, a Tadeusz Mostowski już wcześniej opuścił Francję. Z więzienia de La Petite Force, księżniczka Rozalia została przeniesiona do więzienia de la Conciergerie. Nasza grupa udała się tam pieszo. Przewodniczka podaje tu kilka szczegółów o jej pobycie w tym miejscu zwanym «przedsi-

kiem śmierci». Więzienie jest bez żadnego komfortu, wizyty z zewnątrz są dozwolone, ale – przede wszystkim – Ola może pozostać z matką.

Rozalia rozsyła liczne listy, apelując o pomoc, we Francji i w Polsce. Pewnego dnia, czując się osłabiona, oświadcza, że oczekuje dziecka. Zbadana jest przez lekarza, pochodzenia polskiego, dr Markowskiego, który to potwierdza – zbyt szybko, lecz co pozwala jej zyskać na czasie. Wystana zostaje do więzienia de l'Evêché znajdującego się przy Notre Dame, lecz bez Oli, która jest umieszczona w sierocińcu – (zostanie ona później odnaleziona przez Irène, z którą powróci do Polski). Mijają dni i w końcu Rozalia, podejrzewana o symulację, jest przewieziona do więzienia w opactwie Saint Germain des Près. Czwartego dnia zostaje poddana ponownym badaniom przez trzech lekarzy, którzy nie potwierdzają diagnozy dr Markowskiego. Rozalii przedstawiony jest akt oskarżenia i zostaje przewieziona słynną »charette« w kierunku placu du

Trône (dzisiaj Place de la Nation), gdzie jest ustawiona prowizorycznie gilotyna. 30 czerwca, księżniczka Rozalia Lubomirska zostaje stracona. Ma zaledwie 26 lat.

Opowiadają niektórzy, że odtąd jej duch pojawia się w pewne noce w pałacu książąt Lubomirskich w Opolu Lubelskim. Córnka Ola, dorasta przy boku ojca, Aleksandra Lubomirskiego. Zostaje sierotą, w wieku 16 lat, i jest wychowywana przez ciotkę i wuja, którzy wydają ją za mąż za ich syna, słynnego Wacława Rzewuskiego zwanego Emirem. Ten, podróżując nieustannie, zostawia, ją bardzo osamotnioną. Mają razem czworo dzieci.

Ola nigdy nie powróciła do Paryża gdzie, na cmentarzu Picpus, znajduje się grób matki. Wiele jednak zrobiła żeby uczcić jej pamięć. Zbudowała pałac na południowym przedmieściu Warszawy i nazwała go Rozalinem. Ażeby lepiej poznać wyjątkowo ciekawe życie tej księżniczki odsyłamy do pasjonującej książki Aliny Zerling Konopka pt: «Rozalia Lubomirska, kwiat Podola» wydanej przez Rytm. Na zakończenie pragnęłabym podziękować panu Michałowi Grabowskiemu z Instytutu Polskiego, który każdego roku proponuje kilka takich ciekawych ballad. □

*Tekst: Marie Królikowska-Litra
Fot. Danuta Tarnawska-Kasparian*

Czy warto stawiać na szali życie narodu? ciąg dalszy ze str. 9

Nie wiemy prawie nic o tym, jak uprawiano politykę w II Rzeczypospolitej, jak dorabiano się fortun, jak budowano miasta i organizowano nowoczesny system transportowy (...) Nigdy nie rozumiemy samych siebie, jeżeli historię zredukujemy do aktów sprzeciwu i oporu wobec władzy. Jeżeli nie przyjrzymy się rozmaitym historiom równoległym. W warunkach społeczeństwa, dla którego ramą polityki i całego życia publicznego pozostaje głównie wyobraźnia historyczna, tego typu zaniedbania mają konsekwencje praktyczne. Lekceważymy ważne decyzje podejmujące o losach całych grup społecznych, wpływające na rozwój lub regres konkretnych miast, gałęzi gospodarki, dziedzin kultury czy techniki. Często nawet nie potrafimy powie-

dzieć, jak zapadły, kto ponosi za nie odpowiedzialność. Skoro w historii liczą się przede wszystkim symbole, to i polityka kręci się wokół spraw symbolicznych”.

Symbol i frazes – oto jest istota obecnej narracji historycznej, która jest podawana jako wzór do naśladowania młodemu pokoleniu. Ale co ono ma na ten temat myśleć? Że jedyna prawdziwie patriotyczna postawa to zginąć w nierównej walce, bez nadziei na zwycięstwo? Że to chwalebne i następne pokolenia na pewno to docenią? Żyjemy w czasach, w których takie wychowanie nie przynosi tragicznych następstw, jak w przeszłości. Nie zwalnia to jednak od odpowiedzialności i rozważki, do czego nawoływał latami czuły na te sprawy Prymas Tysiąclecia – Stefan Kardynał Wyszyński. □

Jan Engelgard

Uroczystości 90-lecia Parafii w Harnes

Le Samedi 16 juin 2018, en l'église du Sacré-Coeur de Harnes, son Excellence, mgr Wiesław Lechowicz, Délégué de l'Episcopat Polonais pour la Pastorale de l'Émigration, a présidé la messe d'action de grâce des 90 ans de la Paroisse ; secondé par mgr Krystian Gawron, Vice-Recteur de la Mission Catholique Polonaise de France, il a d'abord béni le maître-autel, lequel intègre désormais les reliques du saint pape Jean-Paul II, le nouveau tabernacle, et cor féré le sacrement de Confirmation à dix jeunes des paroisses de Harnes, Lens et Noeux les Mines. La messe fut concélébrée par le père dcyen Daniel Zylinski, curé de la paroisse du Sacré-Coeur, par mgr Raymond Ankierski, prêtre-ainé de la paroisse, les pères : Piotr Szot, Grzegorz Napierata O.M.I., Joseph Kuroczycki O.M.I., Władysław Dobroć SChr., Marek Kacprzak SChr. et le père Roman Sławewski, curé dcyen de la paroisse Saint Nicolas et du Dcyenné de Chrzanów.

Une église de pierres

Le chœur de l'église avait besoin d'un sérieux lifting ! L'abbé Daniel a relevé le défi, aidé par les Bénévoles disponibles et compétents. L'Architecte, l'Electricien, le Peintre et le Personnel du Service Technique de Harnes n'ont épargné ni leurs outils ni leur temps pour rénover le chœur - pour le rendre accessible aux personnes handicapées. Le résultat est éloquent : plus d'espace, plus de lumière. Un magnifique nouveau maître-autel fabriqué en bois et en Pologne ! Ainsi qu'un nouveau tabernacle, cadeau de mgr Raymond Ankierski.

Dans le maître-autel, les reliques du saint Pape Jean-Paul II. Quelle grâce !

Dans son homélie, mgr Wiesław Lechowicz déclarait : «Rozpoczę-

liemy dzisiejszą uroczystość od włożenia relikwii Świętego Jana Pawła II do ołtarza. Co to znaczy? To znaczy, że zaprosiliśmy Jana Pawła II do stołu, przy którym gromadzicie się i będziecie się gromadzić, przy którym zasiada Pan Jezus i od dzisiaj, przy którym będzie również obecny Jan Paweł II. Jeżeli zaprasza się kogoś do siebie, do domu, pozwala mu się usiąść przy stole, to znaczy, że on jest nam bliski, że chcemy słuchać tego co ma nam do powiedzenia. Co Jan Paweł II powiedziałby wam dzisiaj? Nie będę daleki od prawdy, jeżeli powiem że powtórzyłyby te słowa, które powiedział 40 lat temu, na początku swego pontyfikatu: „Nie lękajcie się! Otwórzcie drzwi Chrystusowi!...”

Le sacrement de confirmation

A la fin de son homélie, mgr Wiesław Lechowicz, traduit en français

Bénédiction du Nouveau Tabernacle

Prière pour la descente de l'Esprit Saint

Ondoiement du Nouveau Maître-Autel

Ansamblé

par mgr Krystian Gawron, a expliqué aux jeunes Confirmants que le sacrement de Confirmation « permet de reconnaître Jésus, de Lui exprimer notre confiance, et de recevoir les dons qui rendront capables de marcher à Sa suite ». Il ajoutait : « Le plus grand malheur serait que Jésus passe à côté de vous et que vous ne soyez pas capable de Le reconnaître ». Il a réitéré les propos que saint Jean-Paul II disait, au début de son pontificat : « N'ayez pas peur d'ouvrir votre cœur à Jésus.. ».

Kinga, Jennifer, Aude, Elisa, Suzie, Féroline, Purdey, Wiktorja, Noah et Gabriel ont tous suivi, ces derniers mois, le parcours proposé par l'abbé Daniel. Ils disent « oui » au cadeau de Dieu, l'Esprit Saint. Ce dernier va venir dans leur vie et ne plus jamais les quitter. Après leur profession de foi vient l'imposition des mains. C'est le geste traditionnel pour transmettre un don, et il précède l'Onction du Saint Chrême. Désormais « oint », le jeune marche à la suite de Jésus qui reçut le nom de Christ, ce qui veut dire « celui qui est oint ».

Le confirmé est maintenant chargé d'une mission : répandre « la bonne odeur du Christ », celle de l'Évangile.

La « famille paroissiale » fête le Sacré-Cœur

Dans l'assemblée, on notait la présence de Mr Philippe Duquesnoy, maire de Harnes et de son épouse Aline, de l'adjointe aux Relations Sociales & Interprète Annick Witkowski-Bos ainsi que des autres adjoints. Les représentants de la ville de Chrzanów, Mr le Maire

Richard Kosowski et son épouse Halina, les adjoints ainsi que le curé doyen de la Paroisse saint Nicolas de Chrzanów s'étaient déplacés de Pologne pour venir nous honorer de leur présence.

La messe fut animée, de manière remarquable, par la Chorale de Tradition et Avenir de Harnes qui s'est surpassée et nous a offert l'image d'une Polonia fière de ses racines.

La mémoire des « Anciens » fut honorée dans un bref historique de la paroisse prononcé par Mme Thérèse Sychała, présidente du KTM et Mme Janina Garbacz. Elles ont évoqué les prêtres qui ont ajouté leur pierre à cet édifice et les fidèles engagés au service de la paroisse ; les Défunts n'ont pas été oubliés dans les prières et à l'heure où nous imprimons cet article, nous souhaitons rendre un hommage très particulier à notre très dévouée Catéchiste – Mme Yolande Rutkowski, présente à notre fête et qui nous a quittés le mardi 26 juin. Elle était elle aussi un « Pilier » de notre Paroisse. Nous nous unissons à la peine de son époux Léon et de toute la Famille.

La paroisse est comme un vivant « palimpseste » que seul Dieu connaît parfaitement ! Une église joyeuse, faite de « pierres vivantes », c'est-à-dire de laïcs qui n'ont pas hésité à s'engager, avec courage et confiance, à la suite de mgr Raymond et de l'Abbé Daniel... N'ayons plus peur, saint Jean-Paul II nous invite ! Ouvrons au Christ la porte de notre cœur !

Liliane et Jean-Louis Fovet-Stefańczyk
Photos : Robert Rykała et Sylvie Antkowiak

Photo souvenir

Cadeau pour la Paroisse de Harnes

A la salle des Fêtes

Messe d'action De Grâce

Messe d'action De Grâce organisée par le P.Z.K du Nord de France à l'occasion du Centenaire du recouvrement de la liberté par la Nation Polonaise au Millénium de Lens.

Le Dimanche 17 juin 2018, le père Grzegorz Napierała nous a accueillis dans sa belle église du Millénium de Lens. Son excellence, Mgr Wiesław Lechowicz, Délégué de l'Episcopat Polonais pour la Pastorale de l'Émigration, a présidé la Messe d'Action de Grâce organisée par l'Union Nationale des Associations Catholiques Polonaises de France (Polskie Zjednoczenie Katolickie we Francji). Le père Grzegorz et l'abbé doyen Daniel Zylinski, secrétaire général du P.Z.K., ont concélébré la messe, entourés des prêtres du Doyenné polonais - les pères : Piotr Szot, Leszek Wojciechowski, Roman Domagala O.M.I., Jerzy Kalinowski O.M.I., Jan Kałuża SChr., et le père Roman Sławeński, curé doyen de la paroisse Saint Nicolas et du Doyenné de Chrzanów.

Concert en sol mineur

La Chorale des Mineurs Polonais de Douai a célébré, par ses chants patriotiques, le Centenaire du Recouvrement de la Liberté par la Nation Polonaise. « La Marseillaise, l'Hymne Polonais, Górniczy Stan, Czerwone Maki na Monte Cassino, O Ziemio Ojców... », telles furent les principales œuvres inscrites au programme de ce jour. Ces choristes ont ainsi honoré, de belle façon, la mémoire de leurs ancêtres. L'Assistance, enthousiaste, s'en souviendra longtemps !

Chanter, c'est prier deux fois

La chorale des Mineurs Polonais de Douai s'est ensuite chargée d'animer la Messe d'Action de Grâce qui a suivi le Concert des Chants Militaires. Une trentaine d'hommes, en smoking, s'est alors installée sur les bancs de l'église pour aider les Fidèles à chanter et à prier, apportant ainsi leur « talent » à la construction de l'Église !

L'Accueil de Son excellence, Mgr Wiesław Lechowicz

Son excellence, le père évêque Wiesław Lechowicz, a été accueillie, comme le veut la tradition, par un signe de bienvenue: on lui a offert du pain et du sel. Ce signe donnera envie aux catéchistes d'en approfondir le sens auprès des enfants.

L'abbé doyen Daniel Zylinski, secrétaire général du PZK, a rappelé les événements qui ont fait qu'en 1918 la Pologne recouvra la liberté ; Aussi, cette année, pour ce Centenaire, la messe a été célébrée pour la Nation Polonaise, notre Patrie de cœur et d'origine. Mme K. Napieralski, présidente du PZK, a ensuite adressé quelques mots de bienvenue : c'est toute une région qui est ainsi honorée par la visite pastorale du Délégué de l'Episcopat Polonais, venu nous aider à mieux remplir notre mission de baptisés, au sein de nos Communautés franco-polonaises.

Concélébration

Chorale des Mineurs Polonais de Douai

Accueil de l'Evêque

Procession des Offrandes

La messe d'action de grâce, « afin que tous soient un » (Jn 17,21)

Dans son homélie qu'on ne peut retranscrire intégralement, Mgr Wiesław Lechowicz a expliqué qu'« honorer sa patrie, c'est honorer son père et sa mère ».

« Być chrześcijaninem to znaczy być patriotą. Nie można być uczniem Pana Jezusa i nie kochać swojej Ojczyzny. Dlatego, że Jezus - nasz Mistrz i Pan - kochał swój naród, kochał swoją Ojczyznę. Trudno Jezusa oskarżać, że nie kochał innych narodów. Przecież oddał swoje życie za wszystkie narody, za każdego człowieka. Jezus nie przyszedł na świat, aby znieść Prawo, ale żeby je wypełnić. Jest czwarte przykazanie: «Czcij ojca swego i matkę swoją». Szanuj również tę matkę, której jest na imię Ojczyzna. Jezus szanował swoją Ojczyznę. Nic dziwnego, że Święci, którzy wywodzą się z naszego, polskiego narodu byli patriotami. Jan Paweł II nie ukrywał swojej miłości do Ojczyzny, do Polski. Gdy po raz pierwszy ucałował Polską ziemię w 1979 roku powiedział: «Pocałunek złożony na ziemi polskiej, ma dla mnie sens szczególny, jest to jakby pocałunek złożony na rękach matki. Albowiem Ojczyzna jest naszą matką ziemską. Polska jest Matką szczególną, która ma prawo do naszej szczególnej miłości». Bardziej Polacy są oddaleni od swojej Ojczyzny, tym bardziej ją kochają, tym bardziej pielęgnują zwyczaje, tradycje, język. Jan Paweł II podczas różnych spotkań z Polonią mówił o obowiązkach jakie ciążyą na tych, którzy opuścili swój kraj. Wypowiedział te słowa: «Przechowajcie to dziedzictwo! Pomnóżcie go! Przekazujcie go następnym pokoleniom!».

... au Monument de Solidarnosc

Hommage aux Morts

La procession de la Fête-Dieu aux quatre autels

Trois des quatre autels, préparés par la Jeunesse Eucharistique (Związek Krucjaty Eucharystycznej), par les Femmes Polonaises (Związek Kotta Polek), par la Confrérie du Rosaire (Związek Bractw Różańcowych) ont été installés à l'intérieur de l'église du Millenium. Quant au quatrième autel, les Hommes catholiques (Związek Mężów Katolickich) l'ont édifié à l'extérieur de l'église, à côté du Monument aux Morts de Solidarnosc, occasion de rendre un hommage particulier à ceux qui ont donné leur vie pour la liberté de la Nation. Le dépôt d'une belle gerbe de fleurs a voulu marquer cet hommage priant, pendant lequel se faisait entendre le chant : «Ojczyzno ma, tyle razy we krwi skąpana...».

Boże, coś Polskę przez tak liczne wieki...

C'est avec une ferveur renouvelée que l'Assistance comprenant de nombreux élus locaux et enrichie par des membres de la Municipalité de Chrzanów - ville jumelée avec Harnes - a exprimé sa joie d'avoir participé à ce temps fort d'action de grâce. Nos prédécesseurs ne sont pas morts pour rien.

Prière finale citée par Monseigneur Lechowicz, inscrite sur la statue du Sacré-Cœur de Jésus à Poznań (« qu'elle devienne notre prière commune ! »): «Serce Jezusa, prosimy Ciebie, weź losy Kraju w twą świętą dłoń. Błogostaw Narod odrodzonymi od niezgody strzeż go i broń !" 'Aby wszyscy stanowili jedno!" (Jn 17,21).

Liliane et Jean-Louis Fovet-Stefańczyk
Photos : Robert Rykała et Sylvie Antkowiak

les Fidèles

Rencontre à la Salle Paroissiale

- DÉMÉNAGEMENT, - TRANSPORT
- AUTOLAWETA
- PRZEPROWADZKI, - WYWÓZ GRUZU
Tel. 06 30 40 49 49

Wszelaka pomoc prawna w administracji francuskiej.
Edyta - T. 06 22 72 26 68;
e-mail: edyta-anne@hotmail.fr

Związek Bractw Różańcowych we Francji zaprasza 13 września

Pielgrzymka do Dadizele

W imieniu Ks. Dyrektora Romana Domagały i Zarządu Bractw Różańcowych we Francji oraz Związku Polek, Mężów Katolickich, Katechetów i Krucjaty serdecznie zapraszamy na doroczną Pielgrzymkę, która odbędzie się w czwartek 13 września 2018 w Dadizele (Belgia).

Porządek dnia:

- Msza św. o godz. 10.30; - przerwa obiadowa; - Nabożeństwo Różańcowe o godz. 15.00.

Przybądźmy licznie, aby z Maryją rozpocząć nowy rok pracy. Zapisy prosimy zgłaszać do prezesa poszczególnych Kół Różańcowych. Cześć Maryi!

Sekretarki Związku: St. Napora, L. Jabłoński

Masz problem z pićciem?

Może Anonimowi Alkoholicy pomogą!

Wykaz mityngów AA w Paryżu:

Niedziele godz. 17.00:

3, rue Rampal (kod: 9172), 75019 Paris, M° Belleville/;

Wtorki godz. 19.30:

18, rue Claude Lorrain; 75016 Paris, M° Exelmans/;

Środy godz. 19.30:

20, rue Legendre (2 piętro), 75017 Paris, M° Villiers/;

Czwartki godz. 18.30 - AA dla kobiet

3, rue Rampal (kod: 9271), 75019 Paris, M° Belleville/.

POMÓŻ ZAGINIONYM WRÓCIĆ DO DOMU

www.zaginieni.pl, e-mail: itaka@zaginieni.pl tel: (00 48) 22 654 70 70

Paweł Pokorski

26 maja 2018r. w miejscowości Listrac-de-Dureze (Francja) zaginął Paweł Pokorski. Ma 180 cm wzrostu i piwne oczy. W dniu zaginięcia miał 26 lat. Ubiór w dniu zaginięcia: granatowa bluza dresowa z zielonymi paskami, granatowe spodnie dresowe z zielonymi paskami oraz ciemnożółte buty sportowe.

Ktokolwiek widział zaginionego **Pawła Pokorskiego** lub ma jakiegokolwiek informacje o jego losie, proszony jest o kontakt z Fundacją ITAKA - **Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych** pod całodobowym numerem: +48 22 654 70 70 lub pod numerem +48 116 000. Można również napisać w tej sprawie do ITAKI emaila: itaka@zaginieni.pl. Naszym informatorom gwarantujemy dyskrecję. Link do profilu osoby zaginionej: <http://www.zaginieni.pl/jak-pomagamy/poszukiwanie-zaginionych/zaginedli/profil-osoby/?o=21152> **Zdjęcie Pawła Pokorskiego** oraz innych zaginionych: www.zaginieni.pl Informacje o innych osobach zaginionych na www.zaginieni.pl

OFIARY NA TYDZIEŃ MIŁOSIERDZIA

Ks. Wojciech Mach - Ghisonaccia -	100€
Felix Steckiewicz - Ronchamp -	100€
Helena Cichy - Chateau Thierry -	25€
Elisabeth Enzweiler - Metz -	25€
Bruno Catelin - Givenchy en Cohelle -	50€
Teresa Stolarski - Paris -	150€
George Krzyzanowski - Le Bouscat -	150€
Vel Sawa Sowinski - Frejus -	50€
Bolesława Eysautier - Metz -	70€
Camille Peguet - Lyon -	150€
Anna Maria Podan - Lyon -	50€
Philippe Wielgosz - Abbeville -	50€
Viridiane Rey - Paris -	100€
Alfred Kaluzinski - Pulversheim -	50€
Riszard Wasik - Cachan -	100€
Jean Debus - Nilvange -	50€

Dalsze ofiary prosimy przysyłać na adres: Mission Catholique Polonaise,

263 bis, rue Saint-Honoré, 75001 Paris, wpłacając na: CCP 1268-75 N PARIS

Ofiarodawcom składamy serdeczne „Bóg zapłać”

POLVOD

TYLKO POLSKIE FILMY

Legalnie i bezpłatnie na www.polvod.pl

GŁOS
KATOLICKI
VOIX CATHOLIQUE

UWAGA! Drobne ogłoszenia w G.K.: 1 €/słowo; przy powtórzeniach - od trzeciego razu - 0,7 €/słowo; ogłoszenia ekspresowe - we Wkładce G.K.: 6 € („szukam pracy” - 4 €); przy powtórzeniach - 50% ceny; - „ustugi” - do 10 słów: - 8 € (powtórzenia 5 €), do 20 słów - 12 € (powtórzenia 8 €). Ogłoszenia umieszczamy dodatkowo na stronie internetowej G.K. (www.glos-katolicki.eu) - dopłata wynosi -1 € na tydzień („ustugi” - 2 €)! Reklamy (ceny w zależności od ilości powtórzeń i wielkości) - inf. i cennik w redakcji GK - 263 bis, rue Saint Honoré, 75001 Paris - II piętro: w godz. 9-12h30 i 15-18, od poniedziałku do piątku; tel. 01 55 35 32 28(31); 01 42 96 23 29; fax 01 55 35 32 29; e-mail: vkac@club-internet.fr

Pielgrzymka do Fatimy: 9 - 14 października 2018

Polska Misja Katolicka we Francji zaprasza Rodaków na Pielgrzymkę wdzięczności za Niepodległość Ojczyzny.

Program: 1 dzień (i nocleg) - Lizbona. Msza św. w Sanktuarium Chrystusa Króla, votum wdzięczności za ocalenie Portugalii od horroru II Wojny Światowej; Nawiedzenie miejsca urodzenia św. Antoniego Padewskiego; Zwiedzanie klasztoru hieronimitów.

2 dzień (w drodze na nocleg w Fatimie) - Zwiedzanie Wybrzeża Atlantyku w Nazaré oraz Alcobaca i Bathalię. Pozostałe 3 dni Fatima.

Wylot z Paris-Orly liniami TAP (lot 443) 9 września g. 7⁰⁰. Powrót z Lizbony liniami TAP (lot 438) g. 16⁴⁰ na Paris-Orly 14 października g. 20⁰⁵. Mieszkamy u Sióstr Dominikanek (200 m od Sanktuarium).

Koszt: 750 € - zawiera: przelot (jeden bagaż nadawany i bagaż podręczny), transfery, wstępy, hotel z pokojami dwuosobowymi, ubezpieczenie oraz trzy posiłki dziennie.

Przy zgłoszeniu podajemy: nazwisko, imię (imiona), datę urodzenia, adres, telefon, e-mail oraz wpłacamy wpisowe: 350€ (gotówką, przelewem, bądź czekiem wystawionym na: «Aumônerie Polonaise» CCP 2334369 N Paris), z dopiskiem na odwrocie czeku: «Pielgrzymka do Fatimy». **Zapisy do końca czerwca 2018.**

Kontakt: ks. dr. Krystian Gawron wicerektor PMK, 11, rue Jules Guesde 92130 Issy-les-Moulineaux,
T. 01 46 45 79 79;
06 27 96 36 40; e-mail: sempol.paris@gmail.com

Niedroga francusko-polska firma pogrzebowa

POMPES FUNEBRES POLONIA ASSISTANCE INTERNATIONALE

przewożenie ciała do Polski • pogrzeby na terenie całej Francji 24/24

Koszty trumny (lub urny) i transport do Polski od 2200 € TTC

Tel. 02 31 85 23 66 – mówimy po polsku
(tłumaczenie i załatwianie formalności w urzędach)

Tel. 02 31 78 25 93 – mówimy po francusku

Fax 02 31 34 98 93 | e-mail: josefa.bazincourt@gmx.fr

1209058

DENTYSTKA POLSKA DLA DZIECI I DOROSŁYCH Dr Mariola Tuliszkiewicz

01 42 33 30 58; 06 43 98 83 66
45, rue du Caire - 75002 Paris

Akceptuję CMU AME

1304085

- NAPRAWA KOMPUTERÓW,
- INSTALOWANIE PROGRAMÓW,
- WYMIANA PODZESPOŁÓW.

T. 06 98 42 59 75

13211074

MASZ PROBLEM Z HAZARDEM?

Może anonimowi hazardziści pomogą?
Každy miting AH otwarty.

W każdy poniedziałek o godz. 19

Salka przy kościele Św. Genowefy w Paryżu
(18, rue Claude Lorrain, metro Exelmans)

1313088

PSYCHOLOG-TERAPEUTA:

TEL. 01 45 88 58 60

udziela pomocy w przypadku:
problemów życiowych, depresji,
ciężkich chorób, żałoby...

Poradnictwo legalne

708088

Centrum Stomatologiczne Dentylis Boulogne

DENTYLIS

www.dentylis.fr

76 av. Edouard Vaillant
92100 Boulogne Billancourt
Linia metra nr 9,
stacja: Marcel Sembat
(wyjście: rue Rieux)

Akceptujemy CMU, AME.
Stawki wg cennika Sécurité Sociale,
Stosujemy zasadę Tiers payant
(karta vitale).

Współpracujemy z większością mutuelles.
Konsultacje: od Pn - do Pt, 9.00 - 19.30

01.41.13.45.05
boulogne@dentylis.fr

Mówimy po polsku

1258071

Dr Danuta Baranowicz-Schouker

chirurgien- dentiste

33, rue Poissonnière - 75002 Paris, M° Bonne Nouvelle
tél. 01 42 33 60 31; 06 20 25 08 15

- CMU dzieci i dorośli; (mówimy po polsku)

1045

Zapraszamy na spotkania wspólnoty

"12 - KROKÓW"

DLA DOROSŁYCH DZIECI ALKOHOLIKÓW

w każdy poniedziałek w godz. 19.30-21.00
salka parafialna - 9, Villa Saint Jacques, Paryż
(metro Saint-Jacques lub Denfer Rochereau)

Spotkania mają charakter otwarty, niewymagane są wcześniejsze zapisy.

Kontakt: niejestessam.dda.paryz@gmail.com

1325090

- TŁUMACZENIA -

Stanisław Bocianowski - dr Prawa
- Tłumacz Przysięgły przy Sądzie Apelacyjnym
w Wersalu i Sądzie Kasacyjnym w Paryżu.

105 bis, Bd de Grenelle, 75015 Paryż

Tel/fax : 01 43 06 00 70, 06 17 98 60 20, e-mail: bocianowski@sfr.fr

1189

GŁOS
KATOLICKI
VOIX CATHOLIQUE

Tygodnik polski za granicą
(Hebdomadaire de l'emigration polonaise)

N° 27 (2732): 12-19.8.2018

Commission paritaire N°: 0520 G 86630;

ISSN: 1279-953X

Cena (Prix au n°): 1,55 €

Wydawca (Editeur): Polska Misja Katolicka we Francji (La Mission Catholique Polonaise en France)

Adres (Adresse): 263 bis, rue Saint-Honoré, 75001 Paris. Tél.: 01 55 35 32 28; 01 55 35 32 31, 01 42 96 23 29.

E-mail: vkate@club-internet.fr, vkate@sfr.fr | www.glos-katolicki.eu

CCP 12 777 08 U Paris; CCP 19 180 05 U Paris.

Dyrektor Publikacji (Directeur de la Publication): Ks. Bogdan Brzyś - Recteur mcp.

Redaktor (Rédacteur): Paweł Osikowski; Zespół (Rédaction): ks. Tomasz Sokół.

Druk (Imprimerie): INDICA - 2, rue du 19 mars 1962 - 28630 Le Coudray; tel. 02 37 88 18 81.

Abonnement (Abonement): 1 rok (1 an) - 56,60 €; pół roku (6 mois): 30,30 €.

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych, zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów i nie odpowiada za treść ogłoszeń.

Numer złożony do druku (soumis à l'impression): 1.8.2018

Inf. o prenumeracie na str. 3

UBEZPIECZENIA PO POLSKU**Grażyna Lubicz Fernandes**

SwissLife tel. 01 39 64 38 36; 06 73 47 94 20 • fax: 01 34 17 43 51 e-mail: grazyna.fernandes.ag@swisslife.fr

BP 27 - 14, Résidence du Lac – 95880 Enghien Les Bains (północne przedmieście Paryża).

KOMPLETNA OBSŁUGA KLIENTA PO POLSKU

Numer pośrednika ubezpieczeń: 07 007 704, w rejestrze ORIAS – www.orias.fr; Instancja kontroli ACP

TVP
POLONIA**PROGRAM TV***13 – 26 sierpnia 2018***PONIEDZIAŁEK 13 SIERPNIA**7⁵⁵ Pytanie na śniadanie 11²⁵ Kulturalni PL 12²⁰ Zasmakuj w Sienkiewicz 12⁵⁰ Wiadomości 13⁰⁰ Felieton 13¹⁰ Rajske klimaty – serial 13⁴⁵ Chichot losu – serial 14⁴⁰ Oczy w oczy 15¹⁰ Film 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Rezydencja – telenowela 16²⁵ Reportaż 16⁵⁵ Supętkowe ABC 17²⁰ Felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Niedziela na czterech łapach 18⁴⁰ Pod Tatrami 18⁵⁵ Rajske klimaty – serial 19²⁵ Nad Niemnem 19⁴⁵Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości – Pogoda – Sport 20⁴⁵ U Pana Boga w ogródku – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22¹⁰ Halo Polonia 23⁰⁵ Dokument 0¹⁵ Rezydencja – telenowela 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰ Supętkowe ABC 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości**WTOREK 14 SIERPNIA**7⁵⁵ Pytanie na śniadanie 11²⁵ Polonia 24 11⁵⁰ Halo Polonia 12⁵⁰ Wiadomości 13⁰⁰ Felieton 13¹⁰ Rajske klimaty – serial13⁴⁵ Przedwiośnie – serial 14⁴⁵ Dokument 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Rezydencja – telenowela 16²⁵ Dokument 16⁵⁵ Dla dzieci 17¹⁰ Mój zwierzyniec 17²⁰ Felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Dokument 18²⁵ Wojsko-polskie.pl 18⁵⁵ Rajske klimaty – serial 19²⁵ Kierunek Zachód 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości – Pogoda – Sport 20⁴⁵ Ojciec Mateusz – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22¹⁰ Halo Polonia 23⁰⁵ Dokument 0¹⁵ Rezydencja – telenowela 0⁴⁵ Wiadomości**TRWAM PROGRAM***13 – 19 sierpnia 2018***PONIEDZIAŁEK 13 SIERPNIA**8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Wieś to też Polska 9²⁵ Słowo Życia 9³⁰ Dok. 9⁴⁰ Tydzień z Ziemi św. 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Rozmowy niedok. 11²⁵ Dok. 11³⁵ Dok. 11⁵⁰ Retrospekcja 11⁵⁵ Św. na każdy dzień 12⁰⁰ Anioł Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Reportaż 12⁵⁵ Kartka z kalendarza 13⁰⁰ Dok. 13¹⁵ Dok. 13²⁰ Koncert życzeń 14¹⁰ Reportaż 14⁴⁵ Dok. 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Sanktuarium polskie 16³⁰ Zew natury 16⁵⁵ Reportaż 17²⁰ Św. na każdy dzień 17²⁵ Kartka z kalendarza 17³⁰ Reportaż 17⁵⁵ Kartka z kalendarza 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Św. na każdy dzień 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Dok. 21⁰⁰ Apel 21²⁰ InformacjeReportaż 8²⁵ Św. na każdy dzień 8³⁰ Dok. 9³⁵ Dok. 10⁵⁰ Dok. 11⁰⁰ Msza św. 12³⁰ Reportaż 13⁰⁵ Dok. 13⁴⁰ Reportaż 13⁵⁵ Kartka z kalendarza 14⁰⁰ Film 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Uczymy Piękną 17⁰⁰ Reportaż 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Kartka z kalendarza 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Dok. 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ InformacjeReportaż 17⁰⁰ Reportaż 17³⁰ Reportaż 17⁵⁵ Kartka z kalendarza 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Westerplatte Młodych 18⁵⁵ Przegląd Niedzieli 19⁰⁰ Warto zauważyć 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Dok. 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje**WTOREK 14 SIERPNIA**8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8³⁵ Słowo Życia 8⁴⁰ Reportaż 9⁰⁵ Dok. 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Jak my to widzimy 10⁴⁵ Zew natury 11⁰⁵ Mocni w wierze 11³⁵ Dok. 11⁴⁵ Dok. 12⁰⁰ Anioł Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Dok. 13³⁵ Reportaż 14⁰⁰ Film 14⁴⁵ Dok. 15⁴⁵ Kartka z kalendarza 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Jestem mamą 16³⁰ Kalejdoskop Młodych 16⁵⁰ Express Studencki 17⁰⁰ Dok. 17¹⁰ Rozrywka 17³⁰ Reportaż 17⁵⁵ Kartka z kalendarza 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Św. na każdy dzień 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Dok. 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje**CZWARTEK 16 SIERPNIA**8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8⁴⁰ Słowo Życia 8⁴⁵ Dla dzieci 9⁰⁰ Reportaż 9¹⁵ Dok. 9²⁵ Św. na każdy dzień 9³⁰ Dok. 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Rozmowy niedok. 11²⁵ Dok. 11³⁵ Przyroda i ludzie 12⁰⁰ Anioł Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Dok. 13²⁵ Dok. 14⁰⁰ Film 15²⁰ Kartka z kalendarza 15²⁵ Dok. 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Rozrywka 16³⁵ Program medyczny 17⁰⁰ Przegląd Źródła 17⁰⁵ Reportaż 17²⁵ Kartka z kalendarza 17³⁰ Reportaż 17⁵⁵ Kartka z kalendarza 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Przegląd Niedzieli 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Dok. 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje**SOBOTA 18 SIERPNIA**8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Westerplatte Młodych 8⁵⁵ Słowo Życia 9⁰⁰ Dok. 9⁵⁵ Kartka z kalendarza 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Dok. 10²⁵ Dok. 10³⁰ Św. na każdy dzień 10³⁵ Polski pkt. widzenia 11⁰⁰ Dla dzieci 12⁰⁰ 50-lecie koronacji obrazu MB Świątobrodziny 14⁰⁰ Film 15³⁰ Wierzę w Boga 15⁴⁵ Spotkania z ekologią 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Dok. 16⁵⁵ Św. na każdy dzień 17⁰⁰ Rozrywka 17²⁰ Kartka z kalendarza 17²⁵ Dok. 17³⁰ Reportaż 17⁵⁵ Kartka z kalendarza 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Przegląd Niedzieli 19³⁰ Katecheza 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Dok. 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje**ŚRODA 15 SIERPNIA**8⁰⁰ Kartka z kalendarza 8⁰⁵ Słowo Życia 8¹⁰**PIĄTEK 17 SIERPNIA**8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8⁴⁰ Słowo Życia 8⁴⁵ Dla dzieci 9¹⁰ Rozrywka 9³⁵ Św. na każdy dzień 9⁴⁵ Duc in altum 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Rozmowy niedok. 11²⁵ Dok. 11³⁵ Film 12⁰⁰ Anioł Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Dok. 13¹⁵ Dok. 13⁴⁰ Św. na każdy dzień 13⁴⁵ Dok. 14⁵⁵ Słowo Życia 15⁰⁰ Koronka 15²⁰ Mocni w wierze 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Siódmy sakrament 16³⁵**NIEDZIELA 19 SIERPNIA**8⁰⁰ Słowo Życia 8⁰⁵ Polski pkt. widzenia 8²⁵ Św. na każdy dzień 8³⁰ Rozrywka 8⁵⁰ Wywiad 9⁰⁵ Kartka z kalendarza 9¹⁰ Dla dzieci 9¹⁵ Katecheza 9³⁰ Msza św. 10³⁵ Przegląd Niedzieli 10⁴⁰ Dok. 11³⁵ Dok. 11⁵⁰ Dok. 12⁰⁰ Anioł Pański 12²⁰ Wieś to też Polska 13³⁰ Dok. 14¹⁵ Film 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Koncert życzeń 17⁰⁰ Dok. 17³⁰ Reportaż 17⁵⁵ Kartka z kalendarza 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Retrospekcja 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Dok. 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Film. □

ści 1²⁰ Baw się słowami(2) 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

ŚRODA 15 SIERPNI

7⁵⁵ Film 9⁵⁵ Halo Polonia 10⁵⁰ U Pana Boga w ogródku – serial 11⁴⁰ Święto WP 2018 16²⁵ Wschód 17⁰⁵ Wilnoteka 17²⁰ Felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Film 19⁴⁵ Widowisko 20⁰⁰ Wiadomości – Pogoda – Sport 20⁴⁵ Strażacy – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22¹⁰ Halo Polonia 23⁰⁵ Wielki Test 0³⁰ Rozrywka 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰ W Krainie Baśni 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

CZWARTEK 16 SIERPNI

7⁵⁵ Pytanie na śniadanie 11²⁵ Polonia 24 11⁵⁰ Halo Polonia 12⁵⁰ Wiadomości 13⁰⁰ Felieton 13¹⁰ Rajskie klimaty – serial 13⁴⁵ Pogoda na piątek – serial 14⁴⁰ Strażacy – serial 15³⁰ Pod Tatrami 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Rezydencja – telenowela 16²⁵ Jak to działa 16⁵⁵ Domisie 17²⁰ Felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Zasmakuj w Sienkiewicz 18²⁵ Wędrowanie bez plecaka 18⁵⁵ Rajskie klimaty – serial 19²⁵ Gen innowacyjności 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości – Pogoda – Sport 20⁴⁵ Komisarz Alex – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22¹⁰ Halo Polonia 23⁰⁵ Rozrywka 23³⁵ Film 0¹⁵ Rezydencja – telenowela 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰ Magazyn 1³⁵ Podwodne ABC 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

PIĄTEK 17 SIERPNI

7⁵⁵ Pytanie na śniadanie 11²⁵ Polonia 24 11⁵⁰ Halo Polonia 12⁵⁰ Wiadomości 13⁰⁰ Felieton 13¹⁰ Trzecia połowa – serial 13⁴⁵ Pogoda na piątek – serial 14⁴⁰ Komisarz Alex – serial 15³⁰ Turystyczna Jazda 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Wilnoteka 16²⁰ Koncert 17¹⁰ Baw się słowami 17²⁰ Felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Okrasa łamie przepisy 18²⁵ Gwiazdy gwiazdeczki 18⁵⁵ Trzecia połowa – serial 19²⁵ Wolny Ekran 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości – Pogoda – Sport 20⁴⁵ Czas honoru – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22⁰⁵ Halo Polonia 22⁴⁵ Rodzina Połanieckich – serial 0²⁵ Gen innowacyjności 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰ Domisie 1⁵⁰ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

SOBOTA 18 SIERPNI

7⁵⁵ Pytanie na śniadanie 10³⁵ Rozrywka 10⁵⁵ Polonia 24 11¹⁰ Halo Polonia 11⁵⁰ Dwie stolice 12²⁰ Ojciec Mateusz – serial 13¹⁵ Czas honoru – serial 14¹⁰ Rodzina Połanieckich – serial 15⁴⁰ Wolny Ekran 16⁰⁰ Kulturalni PL 17⁰⁰ Słownik polsko@polski 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Pogoda na piątek – serial 18⁴⁵ Koncert 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości – Pogoda – Sport 20⁴⁵ Przedwiośnie – serial 21⁴⁵ Film 23¹⁰ Widowisko 23⁵⁰ Pogoda na piątek – serial 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰ Słownik polsko@polski 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

NIEDZIELA 19 SIERPNI

8⁰⁵ Kierunek Zachód 8²⁵ Baw się

słowami(2) 8⁵⁵ Dokument 9³⁰ Ziarno 10⁰⁰ Msza Św.- kościół Wniebowzięcia NMP Piekary Śląskie 12³⁵ Film 13⁵⁵ Turystyczna Jazda 14¹⁰ Lajk! 14³⁵ Wojna domowa(2) – serial 16⁰⁰ Zakochaj się w Polsce 16³⁰ Apetyt na życie(2) – serial 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Pogoda na piątek – serial 18⁵⁰ Oczy w oczy 19²⁵ Baw się słowami 19⁴⁰ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości – Pogoda – Sport 20⁴⁵ Chichot losu – serial 21⁴⁰ Film 23¹⁵ Rozrywka 23⁵⁰ Pogoda na piątek – serial 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰ Zakochaj się w Polsce 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

PONIEDZIAŁEK 20 SIERPNI

7⁵⁵ Pytanie na śniadanie 11²⁵ Kulturalni PL 12²⁰ Zasmakuj w Sienkiewicz 12⁵⁰ Wiadomości 13⁰⁰ Felieton 13¹⁰ Rajskie klimaty – serial 13⁴⁵ Chichot losu – serial 14⁴⁰ Oczy w oczy 15¹⁰ Reportaż 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Rezydencja – telenowela 16²⁵ Reportaż 16⁵⁵ Supetkowe ABC 17²⁰ Felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Niedziela z 18⁴⁰ Pod Tatrami 18⁵⁵ Rajskie klimaty – serial 19²⁵ Nad Niemnem 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości – Pogoda – Sport 20⁴⁵ U Pana Boga w ogródku – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22¹⁰ Halo Polonia 23⁰⁵ Dokument 0¹⁵ Rezydencja – telenowela 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰ Supetkowe ABC 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

WTOREK 21 SIERPNI

7⁵⁵ Pytanie na śniadanie 11²⁵ Polonia 24 11⁵⁰ Halo Polonia 12⁵⁰ Wiadomości 13⁰⁰ Felieton 13¹⁰ Dom niespokojnej starości – serial 13⁴⁵ Przedwiośnie – serial 14⁴⁰ Dokument 15⁵⁵ Wiadomości 16⁰⁵ Rezydencja – telenowela 16³⁵ Dokument 17⁰⁵ Dla dzieci 17²⁰ Felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Dokument 18²⁵ Wojsko-polskie.pl 18⁵⁵ Dom niespokojnej starości – serial 19²⁵ Magazyn z Wysp 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości – Pogoda – Sport 20⁴⁵ Ojciec Mateusz – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22¹⁰ Halo Polonia 23⁰⁵ Dokument 0¹⁵ Rezydencja – telenowela 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰ Baw się słowami(2) 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

ŚRODA 22 SIERPNI

7⁵⁵ Pytanie na śniadanie 11²⁵ Polonia 24 11⁵⁰ Halo Polonia 12⁵⁰ Wiadomości 13⁰⁰ Felieton 13¹⁰ Dom niespokojnej starości – serial 13⁴⁵ U Pana Boga w ogródku – serial 14³⁵ Dokument 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Rezydencja – telenowela 16²⁵ Reportaż 16⁵⁵ W Krainie Baśni 17²⁰ Felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Studio Raban 18²⁵ Wschód 18⁵⁵ Dom niespokojnej starości – serial 19²⁵ Wilnoteka 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości – Pogoda – Sport 20⁴⁵ Film 21⁴⁵ Polonia 24 22¹⁰ Halo Polonia 23⁰⁵ Rozrywka 0¹⁵ Rezydencja – telenowela 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰ W Krainie Baśni 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

CZWARTEK 23 SIERPNI

7⁵⁵ Pytanie na śniadanie 11²⁵ Polonia 24

11⁵⁰ Halo Polonia 12⁵⁰ Wiadomości 13⁰⁰ Felieton 13¹⁰ Dom niespokojnej starości – serial 13⁴⁵ Pogoda na piątek – serial 14³⁵ Film 15³⁰ Pod Tatrami 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Rezydencja – telenowela 16²⁵ Jak to działa 16⁵⁵ Domisie 17²⁰ Felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Zasmakuj w Sienkiewicz 18²⁵ Wędrowanie bez plecaka 18⁵⁵ Dom niespokojnej starości – serial 19²⁵ Magazyn z Ameryki 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości – Pogoda – Sport 20⁴⁵ Komisarz Alex – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22¹⁰ Halo Polonia 23⁰⁵ Rozrywka 23³⁵ Reportaż 0¹⁵ Rezydencja – telenowela 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰ Magazyn 1³⁵ Podwodne ABC 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

PIĄTEK 24 SIERPNI

7⁵⁵ Pytanie na śniadanie 11²⁵ Polonia 24 11⁵⁰ Halo Polonia 12⁵⁰ Wiadomości 13⁰⁰ Felieton 13¹⁰ Trzecia połowa – serial 13⁴⁵ Pogoda na piątek – serial 14⁴⁰ Komisarz Alex – serial 15³⁰ Turystyczna Jazda 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Wilnoteka 16¹⁵ Rozrywka 17¹⁰ Baw się słowami 17²⁰ Felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Okrasa łamie przepisy 18²⁵ Gwiazdy gwiazdeczki 18⁵⁵ Trzecia połowa – serial 19²⁵ Wolny Ekran 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości – Pogoda – Sport 20⁴⁵ Czas honoru – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22⁰⁵ Halo Polonia 22⁴⁵ Rodzina Połanieckich – serial 0²⁵ Magazyn z Ameryki 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰ Domisie 1⁵⁰ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

SOBOTA 25 SIERPNI

7⁵⁵ Pytanie na śniadanie 10⁵⁵ Polonia 24 11¹⁰ Halo Polonia 11⁵⁰ Dwie stolice 12²⁰ Ojciec Mateusz – serial 13¹⁵ Czas honoru – serial 14¹⁰ Rodzina Połanieckich – serial 15⁴⁰ Wolny Ekran 16⁰⁰ Kulturalni PL 17⁰⁰ Słownik polsko@polski 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Pogoda na piątek – serial 18⁴⁵ Rozrywka 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości – Pogoda – Sport 20⁴⁵ Przedwiośnie – serial 21⁴⁰ W dół kolorowym wzgórzem – dramat 23⁵⁰ Pogoda na piątek – serial 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰ Słownik polsko@polski 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

NIEDZIELA 26 SIERPNI

7⁵⁵ Pytanie na śniadanie 10⁴⁵ Baśnie i bajki polskie 11⁰⁰ Baw się słowami(2) 11²⁰ Ziarno 11⁵⁰ Między ziemią a niebem 12⁰⁰ Anioł Pański 12¹⁵ Między ziemią a niebem 13⁰⁰ Mszy Św.-kościół św. Michała Arch. Starzyno 14³⁵ Wojna domowa(2) – serial 16⁰⁰ Zakochaj się w Polsce 16³⁰ Apetyt na życie(2) – serial 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Film 18⁵⁰ Oczy w oczy 19²⁵ Baw się słowami 19⁴⁰ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości – Pogoda – Sport 20⁴⁵ Chichot losu – serial 21⁴⁰ Pogoda na jutro – komedia 23²⁵ Rozrywka 23⁴⁰ Film 0⁴⁵ Wiadomości 1²⁰ Zakochaj się w Polsce 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości. □

*Czas żniw -
jakże nie kochać tej ziemi...*

